ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

3. 8. 1984 ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА XLV ● 40 ДИН

БРОЈ 1701

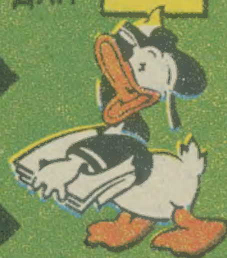

РОБОТ КОЈИ ГУНЂА

Ripley

Веровали или не!

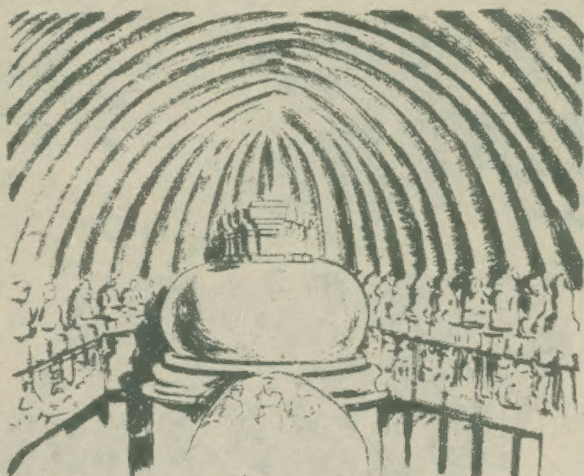

ВИСВАКАМА

БУДИСТИЧКИ ХРАМ ИЗ 7. ВЕКА У ЕЛОРИ, (ИНДИЈА) УКЛЕСАН ЈЕ У ЈЕДНОЈ ОГРОМНОЈ СТЕНИ, А ИМА ТАВАНИЦУ КОЈА ДЕЛУЈЕ КАО ДА ЈЕ ОД ДРВЕНИХ БАЛВАНА.

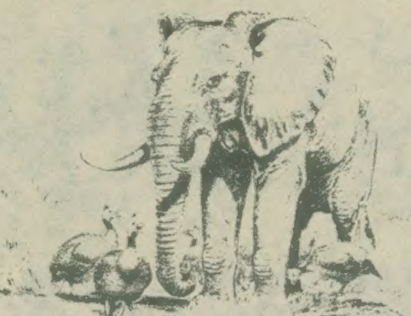

ПТИЦЕ БИСЕРКЕ

ЖИВЕ СА АФРИЧКИМ СЛОНОМ У ПРИСНОМ ПРИЈАТЕЉСТВУ. ОГРОМНИ СЛОН МИРНО ПОСМАТРА КАКО МУ СЕ БИСЕРКЕ ВРЗМАЈУ ОКО НОГУ И ЧИСТЕ МУ НАБОРЕ КОЖЕ ОД ИНСЕКАТА И РАЗНИХ ДРУГИХ ПАРАЗИТА.

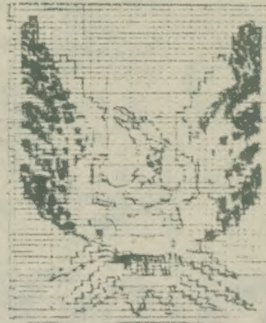

ЏЕФ АЈВАНХО

ИЗ МЕЗЕ У АРИЗОНИ ПРАВИ УМЕТНИЧКА ДЕЛА ОД ПЛОЧИЦА КОЈЕ ИЗРЕЗУЈЕ ОД КОНЗЕРВИ ЗА ПИВО И СОКОВЕ.

СФИНГА

У ДОЛИНИ НИЛА ЈЕ ВАЈАРСКО ДЕЛО ПРИРОДЕ КОЈОЈ СУ СТАРИ ЕГИПЋАНИ ДОДАЛИ САМО НОГЕ И ЛИЦЕ ФАРАОНА ИСКЛЕСАНЕ У КАМЕНУ.

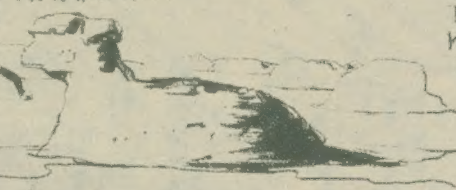

СЕМЈУЕЛ СТЕБ

ИЗ ЛОС АНЂЕЛЕСА (САД) ВЕК 57 ГОДИНА РАДИ У ЈЕДНОЈ ПРОДАВНИЦИ КАНЦЕЛАРИЈСКОГ ПРИБОРА. СТЕБ ЈОШ НИЈЕДНОМ НИЈЕ ИЗОСТАО СА ПОСЛА ИАКО ИМА 87 ГОДИНА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

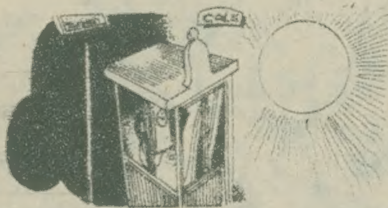

● ● ● на југу Француске у Пиринејима налази се телефонска говорница која ради на Сунчеву енергију, а у случају тмурног времена има залиху енергије довољну за две седмице. Постављање овакве говорнице коштало је три пута мање него инсталирање обичног телефона.

● ● ● прошле године у Кини је на свет дошао један шестороги ован. Упркос овом свом „допунском наоружању” животиња је изузетно кротке нарави и досад још никога није напала, ни убола.

● ● ● из бешике једног Египћанина недавно је извађен огроман камен димензија 17x16 центиметара. Камен, чију је фотографију донео дневни лист „Ал Кабар” био је тежак готово један и по килограм. Да се толико увећа и отежа боравио је у телу пацијента око 15 година.

● ● ● тако незграпна и огромна животиња као што је носорог, тежак и до 2000 килограма, може да трчи брзином од 40 до 50 километара на час.

● ● ● чланови једне финске експедиције коју је предводио Јусу Каума скијама су за 77 дана прешли раздаљину од хиљаду километара и стигли до Северног пола. Експедиција је са крајњег севера Канаде кренула шестог марта, а само четворица, од укупно седам смучара, успела су срећно да стигну до циља.

● ● ● како би што више олакшали сакупљање отпадака градски оци Њујорка донели су закон о обавезној кауцији за стаклене боце. Међутим, отад,

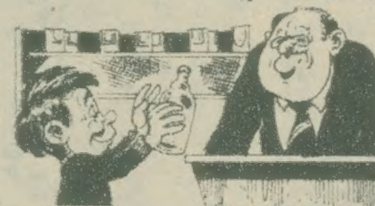

наовамо, градом круже све бројније групе младића у потрази за боцама претурају по кантама за ђубре, враћају их трговцима и заузврат добијају новац. Због ових „подухвата” у ситне сате сваког јутра плочници су готово сасвим прекривени ђубретом. Упркос свему овоме њујоршке власти сматрају да је њихов закон добар јер ће се грађани, мало-помало, навићи да враћају боце и неће више чепркати по смећу.

● ● ● остаци једног старог града, који су насељавали становници растом много нижи од афричких Пигмеја, недавно су откривени у близини градића Томајкичуа у централном делу Перуа. До овог занимљивог открића дошао је сасвим случајно шумарски инжењер Данијел Роберо док је са својом екипом пошумљавао голети области Уанако. Своју тврдњу о патуљастим становницима не заснива само на остацима очигледно малих грађевина већ и на минијатурном оруђу и оружју. О чему се заправо ради још нема научних објашњења.

● ● ● бивши боксерски шампион Касијус Клеј од пре неколико година бави се мађионичарским триковима. Британско мађионичарско друштво уврстило га је међу своје почасне чланове. Међутим, није прошло много, а мађионичари су Клеја избацили из својих редова јер је

прекршио једно од основних правила – у једној телевизијској емисији гледаоцима је открио неке важне трикове које су професионални мађионичари љубоморно чували.

РОБОТ КОЈИ ГУНЂА

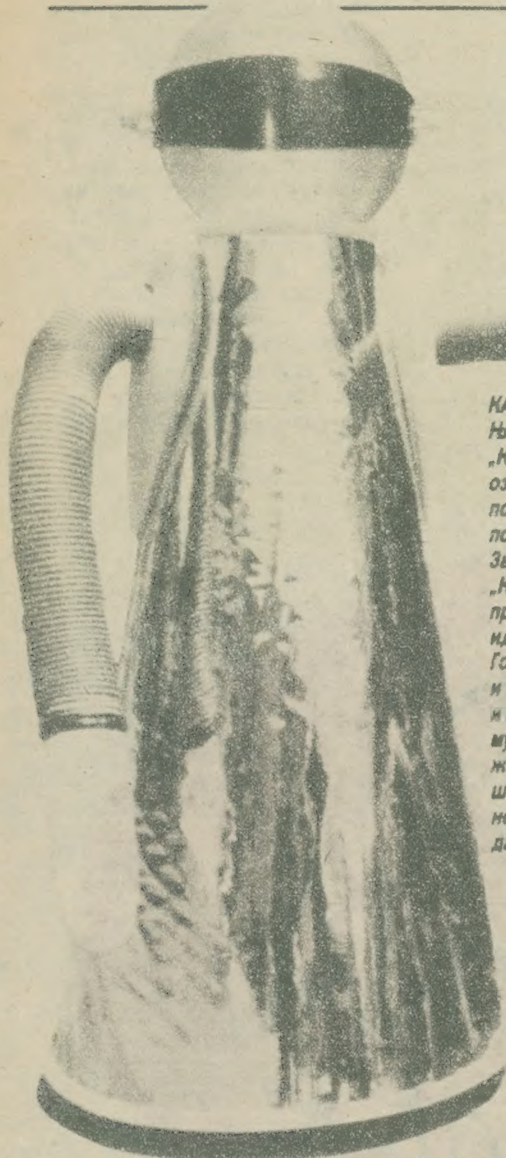

КАТИЦА ЗА СВЕ – Његово рођење у фирми „Квазар" у Њу Џерсију означило је, изгледа, почетак ере електронске помоћи у домаћинству. Зависно од програма „Кету" шета пса, прима госте, забавља децу, иде у куповину. Говори и стране језике и веома му је жао што не уме да вози.

Већ и роботи знају да нема рђавих робота већ само оних који су лоше програмирани. „Јунак 1" (Него 1) уме и да изрази незадовољство ако се њиме грубо рукује, и то и на француском језику. Он је син популарног Американца „Хиткица" и први који говори француски. На тржишту се појавио децембра 1983. и, мада кошта 25.000 франака (1.500.000 нових динара), одмах је разграбљен.

Како и не би? Истина је да личи на усисивач за прашину, али има „мозак" и воли кућне послове: пере судове брижљиво стављајући једином руком посуђе у машину за прање, подиже терет до пола тоне, трчка по кући без гунђања додајући домаћинима све што желе. У његовој покретној глави налази се радар који, између осталог, региструје све особе које улазе и излазе из одређене просторије. Програмирање „Јунака 1" врши се директно преко типки смештених на његовој глави, или помоћу нарочите припојене кутије.

Чува псе, храни мачке

Домаћи роботи су у Сједињеним Америчким Државама увелико део саставни део живота и стручњаци тамошњих водећих фирми процењују да ће ускоро сваки десети власник домаћег компјутера имати и домаћег робота.

Највише се купује „Топо", дело Нолана Бушнела, изумитеља првих видео-игара. Његова фирма „Андробот" бави се прављењем интелигентних робота. „Топо" је повезан са микрокомпјутером „Епл II" који му даје теледиригована упутства. Његов старији брат „Боб" је напреднији (и скупљи) – микрокомпјутер је усађен у његово тело од метала и пластике.

Последње роботско чедо компаније „Робот Корпорејшн" из Колорада зове се, једноставно, RB5X. Растом је мали, свега шездесет два центиметра али брзо учи. Креће се сигурно брзином од шест метара у минуту, једе сам и при том не прља, када му крче црева, каже: „Гладан сам" и иде право према утикачу да напуни батерију. Захваљујући меморији, која би одговарала нашем неуровегетативном систему, он зна када треба да се нахрани струјом.

Што се тиче мозга, он је програмиран према потребама: да се креће, говори, прати човека, додаје му разне стварчице. Има једну покретну руку, једно ултразвучно око-ухо и осам сензора помоћу којих избегава препреке.

RB5X је машина меког срца. Својом једином руком радо сипа мачки млеко, а воли и да је помилује комадићем синтетичке пене. Судећи по мацином задовољном предењу, додир му је нежан. Када господар нема времена, овај мали робот повешће и пса у шетњу држећи га на узици, за сваки случај.

„Ибо", његов роботски рођак, има и екран на коме деца уз игру савлађују основе математике, а за напредније ђаке постоји и тежи програм. „Ибо" има и синтисајзер речи, па деца могу да уче читање и писање. Када дете напише реченицу, робот му каже, на пример, да је погрешио код треће речи и позива га да је само поправи. Ако опет направи грешку, „Ибо" га исправља јасним разговетним гласом.

Спартак крешти: „Држ'те лопова"

Да учење не би испало досадно, робот повремено направи неку шалу, или утешно изјави да је реч веома тешка, па није чудо што је дете погрешило.

Робот „Спартак", који живи у једној вили у Санта Барбари у Калифорнији, није џентлмен: чим неко пређе праг куће, „Спартак" му тражи „личне податке". У његову меморију смештени су гласови пет чланова домаћинства и, ако се особа која жели да уђе „огласи" као једна од њих, робот је дочекује одушевљеним: „Добар дан, газда!"

Али, тешко оном ко не припада породици а у року од тридесет секунди не прозбори ни реч! Пиштава сирена уграђена у „Спартака" ступа у дејство активирајући истовремено још четири алармна уређаја у кући, а робот почиње да крешти колико га грло носи: „Држ'те лопова! Хватајте битангу! Пожурите! Пожурите!" То се чује се у најближој полицијској станици са којом је роботов одашиљач повезан и полиција је пред кућом за свега четири минута.

Роботи, заиста, више нису само играчке.

Б. Д.

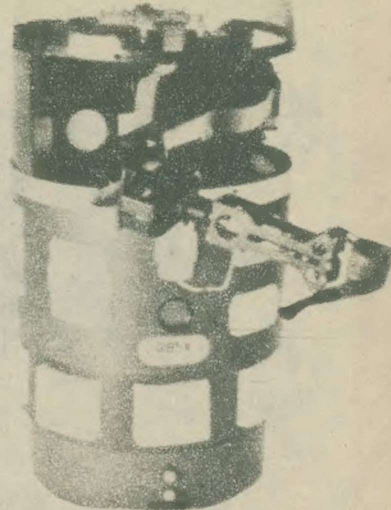

ШТА ИМА ЗА РУЧАК? Ово је мали RB5X који највише подсећа на смешног C-1 из филма „Рат звезда". Осим што опслужује укућане, он се брине о себи. Немојте помислити да пуши, то он пуни лулу свом господару.

„Забавникова" наградна игра

ОТКРИВАМО ТАЈНИ ЗНАК

Погледајте страну 33!

Нема више тајни! У броју 1700 на страни 33, прва слика **– закрпа на капетановим панталонама је тајни знак.** Он изгледа овако:

Они који су у свом примерку „Забавника" пронашли тајни знак треба да исеку тај квадрат стрипа и заједно са својом адресом, **вредносним писмом** пошаљу на адресу: „Политикин забавник" Македонска 29, 11001 Београд.

Прави су само сребрни тањир и „бестежинске виљушке", све остало је пластично, од шпагета до соса са печуркама и рачићима.

У земљи у којој су измислили патуљасто дрвеће и у 'којој се песак на плажама грабуља како би изгледао као таласи, човек не треба да се чуди ако се испостави да су виршле у излогу ресторана иако изгледају као праве, у ствари пластичне. И не само виршле, него и земичка, зелена салата, хамбургер, па чак и кечап којим је попрскан. У Јапану је вештачка храна уметност и – уносна индустрија. Не купују је само хотели и рес-

ТАЊИР ИМИТАЦИЈА, МОЛИМ!

СВЕ ИЗГЛЕДА КАО ПРАВО, САМО ШТО НИЈЕ. ДА БИ СЕ ОВОМ ВЕШТИНОМ ОВЛАДАЛО, ПОТРЕБНЕ СУ ГОДИНЕ – НАЈМАЊЕ ДЕСЕТ ЗА ВРХУНАЦ МАЈСТОРСКОГ УМЕЋА.

Тако рећи да нема тога што вешти јапански мајстори нису у стању да направе. Ова девојка наноси четкицом последњи слој боје на куваног рачића.

Кора и кришке поморанџи праве се у засебним калупима, за јагоде је довољан само један.

торани за своје излоге, него и сви они који би да и у кући у сваком тренутку бар пред очима, ако већ не у лонцу, имају савршену имитацију својих омиљених јела или хране.

Строго чуване тајне

Откуд уопште идеја да се уместо праве, прави вештачка храна? Ствар је једноставна: двадесетих година овог века западњачка храна почела је да осваја јапанске ресторане, а опрезни Јапанци пожелели да пре него што наруче непознато јело бар виде како оно изгледа. Отада је јеловник „у три димензије" тако рећи обавезан.

Некада се вештачка храна правила од воска, данас се далеко више употребљава поливинил хлорид, познатији као PVC. Пластична храна траје годинама, восак је трошнији, али и јевтинији, па га зато још употребљавају ресторани који често мењају јеловник.

Кад је већ о избору реч, ресторанима није тешко да се одлуче за примерке којима ће украсити своје излоге. Сваки од многобројних фирми које се баве производњом вештачке хране има свој каталог.

На тридесет страница каталога највећег произвођача вештачке хране, „Ивасакија", налазе се, између осталог, савршене имитације једног печеног пилећег батка по цени од 3920 динара, чаше сока од поморанџе (2100 динара), парфеа од јагода (3080 динара), слаткослане свињетине (3220 динара) и кришке непеченог тоста (1120 динара). Оно чега у каталогу нема, може да се поручи, с тим што су у том случају цене одговарајуће више.

Без обзира да ли се наручује из каталога или не, процес производње је увек исти. У већини случајева, прво се од отиска праве хране прави калуп, тзв. кантен – од желатина у случају да ће се потом радити с воском, силиконски или метални калуп уколико се користи пластика.

Како се то, дакле, „пече" пластични бифтек на жару? У силиконски калуп правог бифтека у коме се већ налази бела пруга „масти" прво се сипа PVC боје бела-та. Пластични бифтек се потом на температури од 180°C пече петнаест минута док се не стврдне. После овога се четкицом извлаче тамнобраон линије како би изгледало баш као да је бифтек управо скинут са решетке роштиља.

Иако је основни поступак исти, свака компанија има своје строго чуване тајне: најљубоморније се чувају тајне производње пиринча и кнедли. Њих је, наиме, веома тешко направити да изгледају „као оно право".

Најлакше се праве вештачка пића: одговарајуће обојени глицерин и желатин сипају се у чаше. Обоје ли се ти исти састојци у златно, а затим сипају у криглу – добили сте пиво.

Почетници у овом послу крећу од најједноставнијег – печурака, кришки краставаца, папричица... Тек пет година касније, у стању су да праве свеже поврће, месо и готова јела. Најтежа је, и то могу само највештији мајстори, направити свежу рибу – врхунац умећа постиже се после најмање десет година мукотрпног шегртовања.

Лосос у галерији

Прошле године је једна њујоршка галерија изложила тридесет примерака вештачке хране које је фирма „Ивасаки" израдила специјално за ту прилику. Њујорчани су тако могли да виде и, ако им је баш жеља, да купе кришку тоста по цени од 25 долара и пластичног лососа од 1300 долара.

Осим што је излажу по галеријама, вештачка храна добија све ширу примену и у другим областима: користе је као наставно средство у школама, за снимање реклама и као експонате на сајмовима. У неким случајевима вештачке јагоде су чак постале и минђуше. По свему судећи, вештачка храна има све изгледе да у скорој будућности не буде више искључиво јапанска пасија.

М. И.

Како направити PVC салату? Лако, само треба знати како:
а) у посуду с тооплом водом излије се кутлача течног воска како би се овај стврднуо;
б) листови топлог воска ваде се из воде и рукама обликују
в) лист за листом обавија се око главице салате

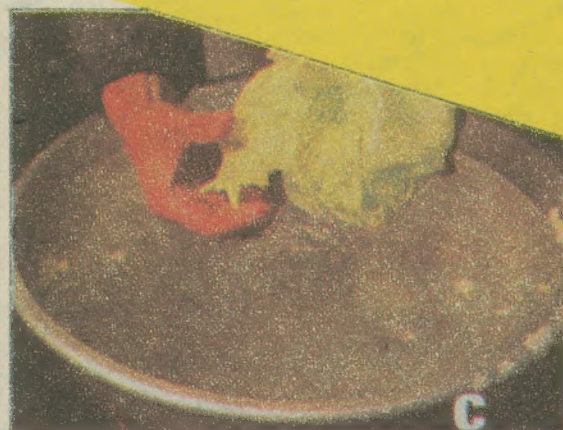

Триста педесет долара је много за хамбургер са кромпирићима, али не и када се зна да је све од пластичне масе – изузев картонске кутије за кромпириће и сусама на земичкама.

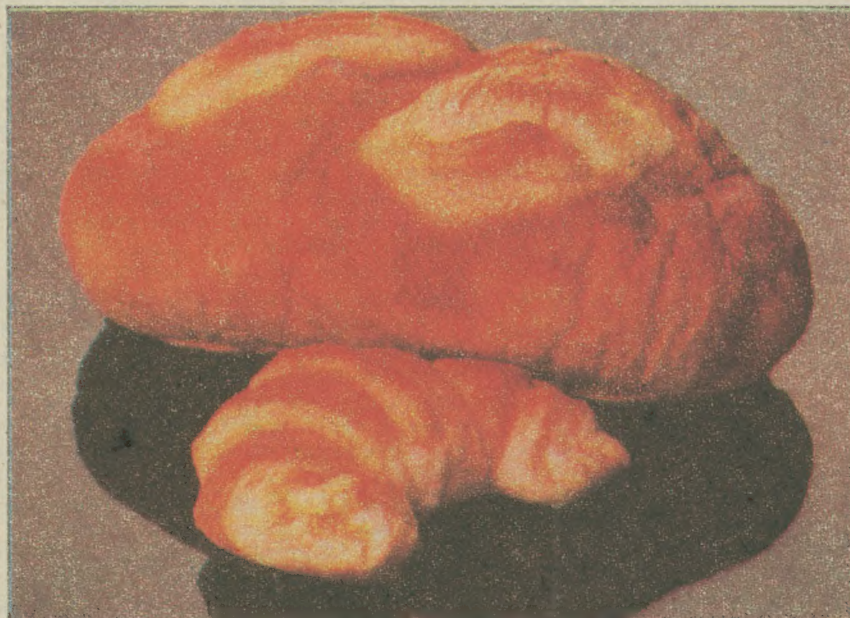

Хлеб и кифлице није тешко обликовати, али их је тешко верно обојити: боја се прво наноси ваздушном, а онда обичном четкицом за боју

ТО ЈЕ

АМЕРИЧКОМ ПРИРОДЊАКУ И ПИСЦУ ДР ЛЕВИСУ ТОМАСУ НОВИНАРИ СУ ПОСТАВИЛИ ПИТАЊЕ: „КАД БИ ДАНАС ТРЕБАЛО ДА ОДРЕДИТЕ СЕДАМ СВЕТСКИХ ЧУДА – КАО ШТО СУ ОНА АНТИЧКА – ШТА БИСТЕ ОДАБРАЛИ?" ЕВО ШТА ЈЕ СЛАВНИ НАУЧНИК ОДГОВОРИО.

Дете

Седам светских чуда антике! Откад је то превазиђено. Модерна наука и технологија отвориле су човеку невероватне могућности, па је време да се одаберу нова чуда. Али пре него што сам се замислио над питањем које сте ми упутили отворио сам Енциклопедију и подсетио се оних старих:

– Египатске пирамиде (једине до данас сачуване)

– Маузолеј каријског краља Маузола у Халикарнаку (град у Малој Азији, данас Бодрум)

– Артемидино светилиште у Ефесу,

– Семирамидини висећи вртови у Вавилону,

– Фудијина статуа Зевса у Олимпији,

– Колос на Родосу (кип Аполона висок 34 метра),

– Светионик на Фаросу, недалеко од Александрије.

Овај попис дали су научници старе Грчке Филон Византијски (3. век пре н.е.) и Антипатер из Сидона (2. век пре н.е.).

Следећи посао био ми је да одредим шта је то чудо и дошао сам до закључка да је то нешто неразјашњено, запањујуће, загонетно – нешто за шта нема објашњења, што човека тера да викне: „Невероватно!"

Тек тад сам почео да размишљам о избору **мојих седам светских чуда** и одмах закључио да не морају бити велика као пирамида. Пошто сам их одабрао – при чему не треба заборавити да сам природњак – одлучио сам да почнем од другог чуда, а да оно прво оставим за крај.

Друго чудо: живе само на 300°C

То је врста бактерија, откривена тек 1982. Право паклено биће јер потиче из средине коју човек мирне душе може упоредити са адом – из усијаних делова Земљине унутрашњости.

Тек откако су подморнице за научно истраживање досегле дубине од 2500 и више метара, човек је на морском дну открио необичне рупе. Личе на димњаке Земљине коре, а избацују гејзире прегрејане воде. Геофизичари их називају „црним пушачима". Из ових рупа не куља обична врела вода, а ни пара: зато што је на великој дубини, и под великим притиском, температура те воде достиже 300°C.

У овако прегрејаној води живот какав ми знамо незамислив је. Органска хемијска једињења, која су саставни део живих бића – рецимо нуклеинске киселине, разни енцими и друго – ту би одмах били уништени. Научници сматрају да је због тога што на Венери влада слична температура, тамо живот немогућан. Из истих разлога закључено је – високе температуре на површини – живота није могло бити на Земљи до пре четири милијарде година.

Али, амерички океанографи Е. Брос и Џ. Диминг, открили су, у дубини мора, непосредно изнад „црних пушача", у тој врелој, врелој води, богате колоније једноставних мајушних живих бића које сматрају бактеријама. На копну у коморама под притиском, у води загрејаној до 250°C ове бактерије су се врло живахно размножавале. Ако човек жели да их уништи, довољно је да охлади воду до 100°C.

Споља та „паклена створења" личе на обичне бактерије, а исто тако и њихова грађа под електронским микроскопом. Ако су оне, како се може претпоставити заиста прабића од којих је рођен живот на Земљи, поставља се питање: како се њихово „потомство" прилагодило хладнијој средини?

Што више размишљам о тим чудесним бактеријама, све им се више чудим.

Треће чудо: како су се нашли?

Зове се „мимозин јарац". Инсект је из реда **„onciderеsa"**. Не спада у скора откровења, али заслужује да буде уврштен у чуда због савршено модерног начина на који женка у три етапе решава проблем размножавања, што генетичаре баца у озбиљна размишљања...

Женка прво и не погледавши ниједно друго непогрешиво проналази дрво мимозе и испентра се на њега. Затим домили до врха једне гранчице где својим чељустима усече каналчић у кори и ту положи јаја. Треће је њена брига за успешан развој ларви, оне не би могле преживети на живој гранчици. Зато се женка мало измакне уназад од канала с јајима, па почне да глође гранчицу, равномерно са свих страна. За тај посао потребно јој је око осам часова кад се гранчица држи само још на кончићу. Први ветар ће је обо-

НАЈ, НАЈ, НАЈ...

НАЈДОСАДНИЈОМ музиком свих времена сматра се музички комад „Варијација" француског композитора Е. Сетија. У овом делу неколико нота понавља се више од 800 пута и тако пуна 24 часа.

НЕВЕРОВАТНО!

Термитњак

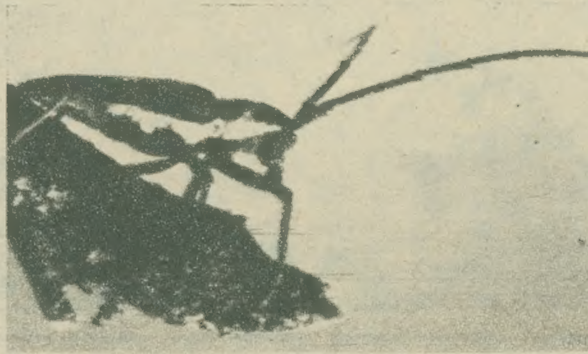
Мимозин јарац

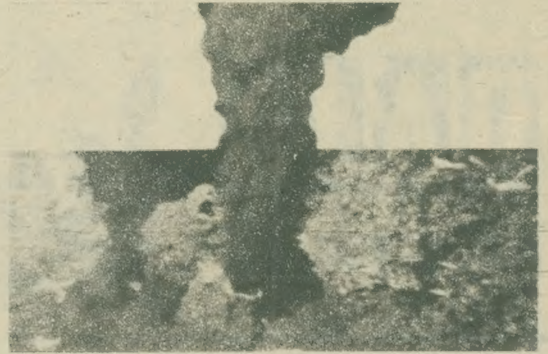
Црни пушач

рити на тло. Тамо ће ларве моћи да се хране и развијају у инсекте.

Питање за размишљање: како су се та три поступка женке „мимозиног јарца" сложила и повезала у току еволуције? Како увек по истом редоследу поступа и увек тражи искључиво мимозино дрво? Инстинкт? А како се он развио?

И још једна загонетка: мимоза препуштена сама себи живи 25 до 30 година. Ако се сваке године обрезује, креше – а то управо чини наш инсект – може да доживи читав век!

Однос између мимозе и њеног инсекта диван је пример симбиозе. Само, како су се они нашли, како их је природа навела да се споје?

Четврто чудо: најтајанственије створење планете

То је опет нешто мало – изазивач, вирус смртоносног обољења мозга код коза, оваца и заморчића у лабораторијама, такозвани вирус скарпие. Тај изазивач, ма шта био, има изванредну моћ размножавања – од неколико јединки идуће године може их настати милијарда. Свесно сам рекао „ма шта био" јер чудо је у томе што још нико у вирусу скарпие није открио ниједну нуклеинску киселину (сложено органско једињење у језгру ћелије биљака и животиња), бар не у препознатљивим количинама. Насупрот томе у њему је толико протеина (беланчевина, састојак протоплазме), да то наводи на помисао како се овај вирус састоји само од те беланчевине. Али, колико је данас познато, сам протеин не може да се репродукује, да се размножава – бар не на нашој планети. Тако гледано, вирус скарпие могао би бити најтајанственије створење на Земљи.

Пето чудо: јасмин или пржена сланина

То је ћелија чула мириса. Има их на хиљаде у слузокожи носа. Оне „њуше" ваздух који до њих допире и разлучује мирисе: пријатан парфем, смрад твора, пржену сланину... То што је нањушила ћелија „експресном поштом јавља" једном дубоком режњу великог мозга, чиме се на неразјашњив начин призива у сећање огроман број одређених мириса. Та ћелија у носу готово је идентична можданој ћелији, прави је неурон. Како она међу хиљадама других непогрешиво успева да разазна, на пример, управо мирис јасмина – једна је од најдубљих тајни неуробиологије.

Шесто чудо: ко издаје наређења

Ту сам се мало колебао јер реч је о термиту и овог пута чудо није у једном инсекту већ у колективу. На једном јединoм термиту нема ничег чудесног. Ништа се не мења ни ако је реч о два-три инсекта, али ако се њихов број стално повећава све док не достигне „критичну масу", почиње чудо.

Као да однекуд добијају јасна наређења, термити тада почну да се сврставају у радна одељења и одмах се дају на производњу свог грађевинског материјала – куглица од земље и сока из уста – од којих граде своју кућу. Без плана, али тачно као да је инжењер који их надзирава стално присутан, они зидају ходнике, одаје, сводове – и све то с „уређајем за климатизацију" тако да су у дому увек одређена температура и влажност ваздуха. Треба још само додати да су термити потпуно слепи – без очију!

Колонија термита никако није скуп великог броја индивидуа, већ слободније речено један велики организам, који делује савршено складно. Зар та прича о термитима не звучи као права загонетка?

Седмо чудо: говор

Дете, потомак човека, и то свако дете, право је чудо. Дуго сам размишљао како повезати детињство и еволуцију човека. Зашто је дете толико дуго – шестину људског века – несамостално, зар му толико времена треба, биолошки речено, да се пуни енергијом без видљиве користи. Зашто еволуција није дозволила човеку да му потомство као у мачке или пса, од бебе брзо скочи у одраслу, продуктивну јединку.

У тим размишљањима потпуно сам заборавио говор, карактеристику која је људској раси омогућила да опстане и то као највиши домет еволуције на Земљи. Нисам у први мах мислио на то да је детињство време учења језика...

Прво чудо

То је планета на којој живимо. Од свих нама познатих небеских тела, Земља је најчудеснија и најтајанственија. Она је живи систем, џиновски организам, а још је у развоју, мења се.

Земља има све што је потребно за живот на њој и уме да одржава равнотежу међусобно зависних живих врста.

Она може још хиљадама година да нас подстиче на напредак и да нам једну по једну открива своје загонетке – само ако научимо да је у томе не ометамо. Наша највећа нада је што смо у историјском развоју још млада врста, што смо недавно научили да изговарамо своје мисли и што још учимо, што смо у успону.

Наш генетски ход друкчије је утврђен него код осталих живих бића. Код њих је битно одлучити: **„ићи"** и **„стати"**. Човек може да бира између четири могућности: прве две али и **„то би можда било могућно"** и **„не може да шкоди, покушајмо"**!

То је био услов за напредак. Човеку је за даљи развој пре свега потребан – мир.

П. Т.

НАЈСКУПЉА књига на свету је, показало се, она са насловом „Птице Америке". На аукцији у Њујорку свака од њених 435 страница процењена је на 30–45 хиљада долара! Ово уникатно издање које је штампано двадесетих година прошлог века чине искључиво – цртежи птица.

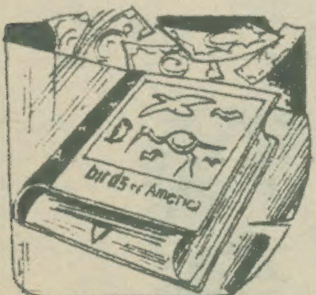

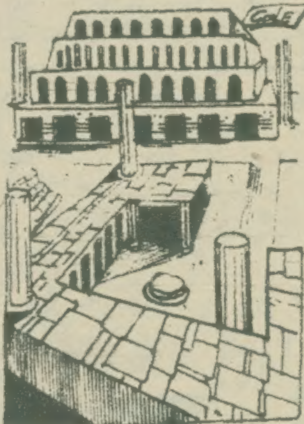

НАЈСТАРИЈИ главни град у свету који и данас постоји јесте Дамаск у Сирији. Он је био престоница још пре четири хиљаде година.

НАЈЗЕМЉОТРЕСНИЈА земља на свету је Јапан: само 1959. на пример, тамо је забележено 930 потреса, а та година се сматра релативно мирном. Рекордна по броју земљотреса је 1930. – равно 5744 земљотреса!

ПРВА ОПЕРСКА кућа у свету отворена је 1637. године у Венецији. Основали су је песник Бенедето Ферари и композитор Франческо Манели, а прва опера постављена у овом позоришту звала се „Андромеда".

Walt Disney

ПАЈА ПАТАК

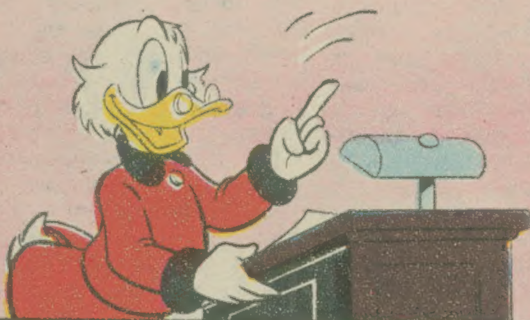

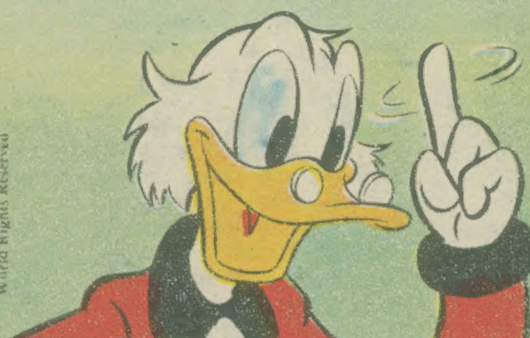

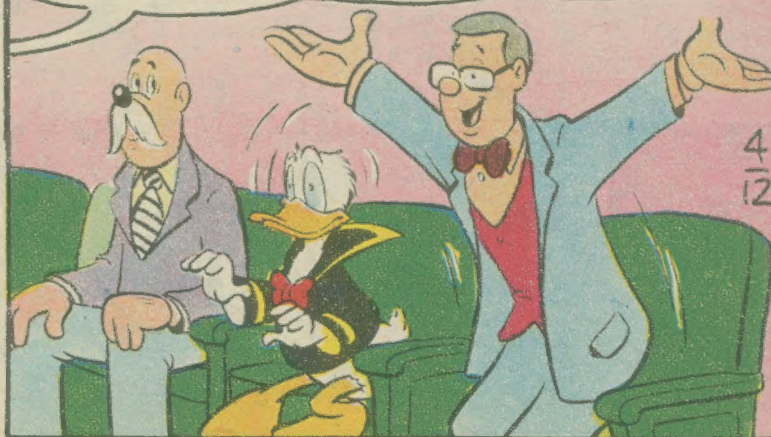

НИЈЕ СЕ ОСВЕТИО

ТОМАС ЈЕ МРАЧНО ГЛЕДАО ЧОВЕКА КОЈИ ГА ЈЕ ПРЕТХОДНЕ НОЋИ ОСУДИО НА СМРТ. РАЗМИШЉАО ЈЕ ШТА ДА РАДИ.

Слободно би се могло рећи да Томас Хенри Тиблс никад није био дете: већ у 10. години преузео је на себе одговорност одраслог човека. После очеве смрти као најстарији мушкарац морао је да се стара о великом имању, мајци и два млађа брата.

Томас је међутим, с уживањем прихватио обавезе и напоран рад. Али на његову несрећу и несрећу оних о којима се старао, према једном бесмисленом закону америчке државе Ајова који је тек недавно укинут, није било дозвољено да млада особа ради без надзора.

Једног дана пред кућом удовице Тиблс појавио се шериф. Кад је одлазио, иза њега на седлу вирила је Томасова глава. Дечак је предат на „чување" неком фармеру у околини који је имао шест кћери али ниједног сина који би му помагао у пољу.

Као у затвору

– Устајао сам у четири ујутру – прича Томас. – Ложио ватру, хранио коње, говеда. Морао сам да помузем седам крава пре доручка. А онда је тек почињао редован посао у пољу...

Али дечку је најтеже падало што није смео да посећује мајку и браћу. Тако је прошла пуна година, дечак је гутао неправду за неправдом, а онда више није могао да издржи. Одлучио је да побегне.

Једног јутра 1851. године, пошто се пробудио као обично у четири ујутру, украо је коња и одјахао до имања своје мајке. Када га је угледала сирота жена заплакала је од среће, али јој се убрзо смркло: па њеног сина ће сматрати за обичног лопова и сигурно ће га ухапсити. Саопштила је сину своје стрепње, али то је само појачало његову одлуку да се никада више не врати на фарму. Опростио се с породицом и скривајући се отпутовао паробродом низ реку Мисисипи до града Квинсија. Имао је тада свега 16 година али већ је био прави човек, тешко детињство и самосталан живот учинили су да брже сазри. У то време у Сједињеним Државама почео је да узима маха покрет који се борио за укидање ропства. И Томас је постао одлучан поборник за ослобођење Црнаца. Видео је сличност између себе на оној проклетој фарми где је диринчио од јутра до мрака и Црнаца који морају да раде за своје беле господаре, а немају никаква права.

И Томас је кренуо у борбу против робовласника, али на свој начин. Следећи пример храброг фармера Џона Брауна, који ће и главом платити борбу за ослобођење Црнаца, Томас се наоружао мускетом (старом пушком на фитиљ) и почео да агитује за Црнце. Убрзо је постао славан говорник.

Посебно су против њега били граничари пуковника Вилијама Титуса, познатог заступника ропства. Томас је сањао о томе да ће му се указати прилика да ухвати Титуса и преда га војницима Џона Брауна.

Једног дана стигао је Томас у Лекомптон, град на средњем западу. Како је био уморан, одмах се упутио у хотел, ставио пушку у угао собе и почео да се спрема за спавање. Наједном, нека трка степеништем, ударац чизме и – врата су већ била разваљена. У собу су улетела два граничара. Пре него што је имао времена и да проговори већ су у њега уперили пушчане цеви. Везали су га и одвели у војни штаб. Ту се први пут нашао очи у очи с пуковником Вилијамом Титусом.

Суђење је одржано већ после неколико часова. Водио га је пуковник који је био и тужилац и судија. Томас који се сам бранио одмах је схватио да ће бити осуђен, без обзира шта говорио.

Чланови пороте, међу којима је био један маршал САД, повукли су се на већање. Исте вечери, у 19 часова, саопштена је пресуда – оптужени је крив. Томас Тиблс, стар 16 година, биће јавно обешен сутрадан ујутру у осам часова, без права жалбе.

Томаса су одвели у Титусову тврђаву ван града да сачека јутро и смрт.

Пуковник се предао

Два наоружана војника увела су га у шатор и наредила му да легне на голу земљу. Када је пао мрак, један официр је ушао у шатор и издао војницима наређење:

– Ако затвореник покуша да побегне, убијте га на лицу места. Ако његови пријатељи нападну у току ноћи тврђаву, пуцајте на њега чим се зачује прасак прве пушке.

У саму зору Томаса је пробудио прасак пушке.

– Када сам подигао главу видео сам десетине рупа од метака на шатору – прича Томас. - Само је један стражар био у шатору и он је према наређењу подигао пушку и нанишанио. Прст војника већ се налазио на орозу, када је Томас скочио. Сечиво бајонета прошло је кроз рукав кошуље младића, а у истом тренутку метак испаљен испред шатора просвирао је стражару главу. Томас је зграбио пушку и истрчао напоље где су његови другови већ успели да продру у тврђаву. Ускоро су Титусови људи истакли белу заставу.

Томас је потрчао ка пуковниковом стану, ушао у спаваћу собу и тамо нашао Титуса како седи у једном углу са крвавим завојем на десном рамену. Мислећи да је Томас дошао да се свети, Вилијам Титус је подигао руке увис:

– Не пуцај! Не пуцај! Предајем се!

Томас је мрачно гледао човека који га је претходне ноћи осудио на смрт. Размишљао је шта да учини. На крају је спустио пушку и рекао пуковнику да устане. Одвео га је капетану који је командовао војском аболициониста.

Било је седам ујутру – још један час и Томас би био обешен. Остао је жив и постао једна од најпознатијих и најомиљенијих личности свога доба. Помагао је аболиционисте све док у грађанском рату 1861–65. није остварен њихов заједнички циљ – у САД је укинуто ропство. Тада је постао још познатији као политичар, новинар и заступник потлачених Индијанаца, али није припадао ниједној странци.

– Увек сам ишао својим путем – говорио је. – А највише волим да тим путем идем сам.

ШАРЕНИ

СВИ ПРАВНИЦИ – НАПОЉЕ!

Мислите ви о правницима шта год хоћете, што се колонијалних житеља америчке државе Вирџиније тиче они су ту били строго опредељени. Године 1685. тамошње власти су по кратком поступку протерале са своје територије ама баш све представнике „кужне професије”.

ВРЕМЕ НАОПАЧКЕ

У једном ресторану швајцарског града Романсхорна на зиду виси велики часовник с необичним бројчаником: бројке су на њему распоређене у обратном правцу – од дванаестице до јединице. По мишљењу власника ресторана гостима то годи – свиђа им се то што могу из кафане да изађу раније него што су дошли.

Тако је са обичним гостима. Онима „наопаким” такав сат је сасвим у реду.

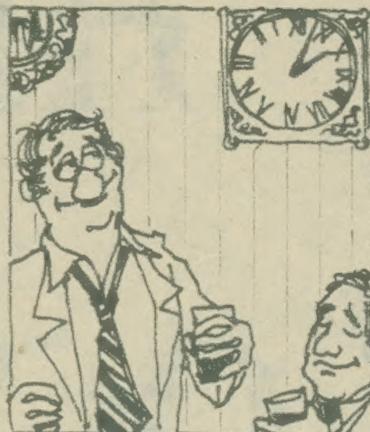

ОПЕРИСАТИ СМЕХ

Када је амерички морнар Боб Мичинсон 1954. узео у руке један комичан стрип толико је почео да се смеје да његовој раздраганости нико од укућана није могао да одоли. Убрзо је читава кућа одјекивала од заразног смеха. Међутим, после десетак

минута када Боб и даље није престајао да плаче од смеха, укућани су схватили да нешто није у реду. Сви су се ућутали у нади да ће Боб коначно престати. Међутим, ту као да није било помоћи. Млади морнар им је, између два „смешна” грча објашњавао да једноставно не може да прекине. После два сата Боб се и даље превијао држећи се за стомак, сав црвен у лицу.

Бобови родитељи позвали су хитну помоћ, али им је лекар који је убрзо стигао објаснио да он заиста ту ништа не може да уради, да лека против смеха нема. А Боб се смејао и смејао. Због „неозбиљног понашања” избацили су га из морнарице. Ни ово није успело – док су му уручивали отказ кидао се од смеха.

За Бобов случај су се заинтересовали разни стручњаци неуспешно покушавајући да реше његов проблем. На жалост, нико није имао прави одговор а ни помоћ. Тада су одлучили да му оперишу крајнике – без успеха. Боб би, чим би отворио очи, почињао да се превија од смеха. Из болнице је отпуштен као неизлечив случај.

А требало је тек видети церемонију његовог венчања. Док је свештеник читао о правима и дужностима супружника у брачној заједници, Боб му се смејао као луд. Пошто је већ имао „смешљиву” болест, досетио се да може да је уновчи. Снимио је плоче и траке за потребе разних филмских, радио и Тв студија када им је потребан смех. Појављивао се често и у публици када су снимане неке комедије.

А онда, једног дана, пет година откако је почео изненада да се смеје, исто тако ненадано је и престао. Од тог тренутка било је веома тешко на било који начин га засмејати. Као успомена да је некада могао да се осмехује остале су му плоче да се подсети. А траке са његовим заразним смехом и дан-данас се користе на америчком радију.

СВЕТСКИ РЕКОРД ДУГОВЕЧНОСТИ

Геронтолошки центар Азербејџана извршио је медицинско испитивање свих житеља ове републике старијих од сто година. А њих има – 1200!

Научници су утврдили да су сви испитаници у основи здрави људи који воле живот и уживају у њему. Већина прегледаних чита без наочара, добро чује и бави се, додуше умерено, физичким радом.

Азербејџан држи светски рекорд у броју дуговечних становника. Иначе, ова република има 6 милиона становника.

РОКЕНРОЛ У ОПЕРАЦИОНОЈ САЛИ

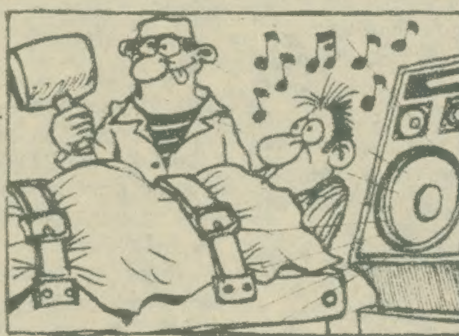

Какве везе имају локална анестезија и рок музика? Однедавно, бар у енглеском граду Дербију врло велику. У тамошњој ортопедској клиници, наиме, рок је уведен у операционе сале као средство за психичко опуштање пацијената код којих се хируршке интервенције врше под локалном анестезијом. Резултати су, тврди се, одлични. Биће да су на столове до сада доспевали махом љубитељи ове врсте музике.

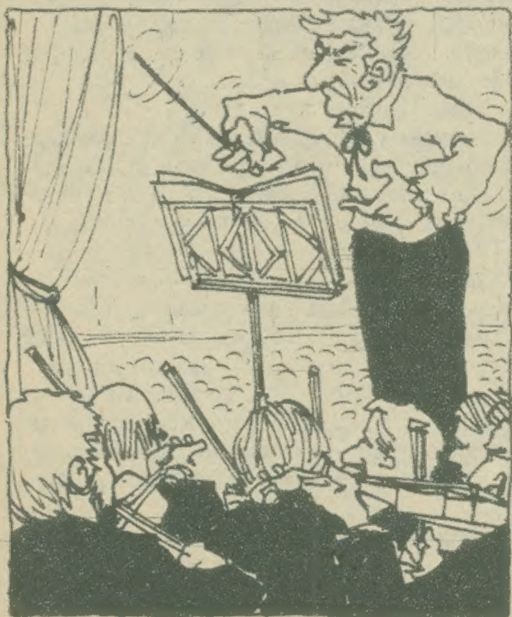

НАЈЗДРАВИЈА ПРОФЕСИЈА

По мишљењу аустријског психолога В. Ревса, од свих професија човечијем здрављу највише прија диригентски позив. Ревс тврди да савршена равнотежа физичког оптерећења и емоционалног напора, који је карактеристичан за ову професију, помажу диригентима да сачувају добро здравље и доживе дубоку старост. И неки статистички подаци потврђују да је Ревс у праву.

Једном речи: кратка палица, дуг живот.

ВИОЛИНА ОД ПЛЕХА

После смрти композитора Вистија, који је једно време био и директор Париске опере, у његовој огромној збирци пронађена је виолина направљена од такозваног белог лима. Ову је виолину саградио неки лимар виртуоз и то за свога слепог ујака који је свирајући по париским улицама зарађивао хлеб. Овај необичан метални инструмент сачувао је и до данас изванредну боју звука. Познаваоци виолина тим поводом сумњају у тврђење да је само дрво „музикално”.

Сад више нема разлога да и виолина не буде стрпана у блех музику.

БИЉКА КАМЕЛЕОН

У Мексику расте биљка чији цветови мењају боју неколико пута у току двадесет четири часа. У рану зору су бели, затим постају ружичасти, око подне су тамноцрвени, увече љубичасти, а кад падне ноћ – опет побеле. Занимљиво је да ови цветови-камелеони миришу само док су бели.

Да се то десило човеку, за њега би рекли: премазан свим фарбама.

ТАЈАНСТВЕНА ВОДА

Свако, вероватно, зна шта је бетон. Многима није тајна ни састав овог најраспрострањенијег грађевинског материјала – цемент, песак, шодер или шљунак и, најзад, вода. И та обична, свима нама знана, вода сматрана је – што и није чудно – за најбоље проучен састојак бетонске смеше. Међутим, недавна истраживања у Харковском институту за аутомобилски саобраћај и путеве показала су да наша стара познаница скрива у себи још многе тајне чије ће откривање пружити нове могућности за економичнију израду бетона. Утврђено је, на пример, да ако се из воде одстране гасови растворени у њој, у бетон може да се ставља десет одсто мање цемента а да квалитет остане исти. Стручњаци из Харкова израдили су специјалан уређај за одстрањивање гасова из воде ултразвуком.

ВЕНЧАЊА НЕЋЕ БИТИ

Француз Клод Декор хтео је скромно венчање код матичара, таст и ташта ни да чују: без триста званица и венчања у цркви, венчања неће ни бити!

Клод се нервирао, таст и ташта остајали при своме. Клод је на крају попустио, церемонија заказана, а онда је у три ујутру у цркви у Драгињану у којој је венчање требало да се одржи избио пожар. Могло је то да буде спасење за Клода да га неколико дана касније, због намерне паљевине, нису ухапсили.

Венчања у попаљеној цркви бар за сада сигурно неће бити, остаје још да се види да ли ће до њега уопште доћи.

КОСМИЧКО ДРВЕЋЕ

Из расадника Главне ботаничке баште Академије наука СССР на југ западног Сибира послато је двадесет младица канадске јеле. Ово младо дрвеће израсло је из семена које су на свемирској станици „Сајуз-Аполо" совјетски космонаути добили од америчких. Посађено после повратка на Земљу семење је изникло у здраве и отпорне младице. Поред овог семења било је пресађено и семе те исте врсте канадске јеле, али семе које није боравило у космосу. Упоређење је показало: космичке јеле развијају се брже и лепше се гранају. Јеле засађене у Сибиру биће под сталном контролом стручњака.

Занимљиво је да се на исти начин развијају стабла изникла из семена сибирског ариша које су совјетски космонаути поклонили америчким.

ЖИВО БУРЕ

Кад у саванама источне Африке завладају велике суше, путник често наиђе на размрскано или пробушено стабло. Криви су слонови. Ради се о томе што баобаб, чак и у време највеће суше, сачува у свом стаблу релативно много воде. Кад у сунцем спрженој савани не нађу други извор воде, навале на баобабе који им често спасу живот.

КАРМЕН У СТРИПУ

У париској Дворани спортова, храму поп и рок музике са 4.500 седишта, на богато опремљеној сцени са изванредним костимима и извођачима, приказана је пред пуном двораном 23. септембра 1981. опера „Кармен". На истом месту представа је поновљена још 43 пута и видело ју је укупно 165.000 људи. Половина од њих никада раније није слушала ниједну оперу.

У исто време, у веома скромном париском позоришту Бут ди нор, једну верзију „Кармен", са изузетно оскудном сценографијом, видело је 100.000 гледалаца... Само те две поставе видело је за кратко време више од четврт милиона људи.

Ова најомиљенија француска опера, и једна од најпопуларнијих уопште, дичи се силним бројкама које боље говоре о њој него многе критике.

У париској Опери комик од првог извођења 3. марта 1875. „Кармен" је доживела 110 различитих постава и приказана је 2.889 пута! Онда је 1959. пренета на позорницу Пале Гарнијеа и тамо изведена још 500 пута. У Миланској Скали и Театру Колон у Буенос Аиресу „Кармен" је доживела по 20 постава, у лондонском Ковент гардену 70, у њујоршком Метрополитену приказана је 509 пута.

Снимљена је на грамофонске плоче у 30 верзија, на француском, немачком, италијанском, руском и још неким језицима. По тој опери снимљено је 12 филмова, а 1981. године у Француској се појавио и стрип „Кармен"!

Француски композитор Жорж Бизе (1838–1875) умро је три месеца после првог извођења „Кармен" које није најбоље прошло тако да му је било ускраћено да види каснији тријумф свог дела. Али, велики руски композитор Петр Иљич Чајковски (1840–1893), кад је први пут у Паризу видео „Кармен", пророчански је рекао:

– Налазим да је ово у сваком погледу ремек-дело, једно од оних која су одређена да прикажу музичка стремљења нашег времена. Уверен сам да ће „Кармен" кроз десет година бити најомиљенија опера на свету.

Тачно после прве деценије приказивања „Кармен" је освојила свет. Доскора извођена на седам језика од 1982. у Пекингу се пева и на кинеском!

ШТА ТО ЛЕТИ НАД ОКЛАХОМОМ?

У Оклахоми је управо одржано Светско првенство у бацању кравље балеге (с рамена?). Преко хиљаду и по људи одушевљено је поздравило победника који је своју гомилицу бацио на даљину од педесет и пет метара. Педесет и пет метара није за потцењивање, а још мање податак да такмичари по пропозицијама нису смели да навуку рукавице.

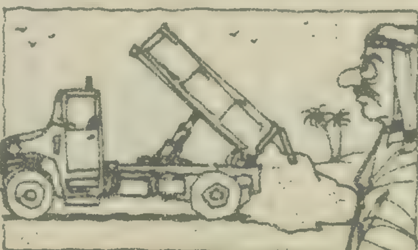

ВОЗЕ ДРВА У ШУМУ

Више од половине Саудијске Арабије заузима пустиња. Па ипак, ова земља увози песак и то чак из Холандије. Ствар је у томе што се домаћи песак показао неупотребљив за пречишћавање морске воде у којој толико оскудевају становници ове жарке земље.

Мука човека на све натера, па чак и да вози дрва у шуму.

ОТКУД ТУ!

У библиотеци Беверли Хилса у Лос Анђелесу чувени роман Карла Левија „Христос се зауставио у Еболију" сврстан је у одељак – путописа.

МАЧУ ПИЧУ – ПОСЛЕДЊЕ УТОЧИШТЕ ИНКА?

ИЗГУБЉЕНИ РАЈ

Јужноамеричка држава Перу географски је део такозваног „зеленог пакла" Амазоније. Пресецају је Анди (Кордиљери), са средњом висином од 3800 метара, а с Тихог океана до ње широким појасом допире хладна Хумболтова струја стварајући климатске услове који су омогућили подизање насеља и развој цивилизације – Инка.

Треба одмах рећи да реч Инка на језику Кечуа Индијанаца значи владар, па је зато погрешна његова употреба за назив једног народа, то је исто као и кад бисмо рекли фараонски народ уместо египатски. Једно је сигурно: у Андима, у близини језера Титикака, око 12. века нове ере никла је Тауантинсују – „Држава четири стране света" која је само тридесетак година пре доласка шпанских освајача успела да освоји области око мора, уништи домаћу културу, пресели читаве колоније људи, сада робова, у област Куско око поменутог језера и натера их на најтеже послове. Овај податак истовремено служи и као објашњење како је Пизаро успео да освоји империју од 17 милиона становника – са свега 180 људи и 17 коња!

НА ВРХОВИМА КОРДИЉЕРА И ДАНАС СЕ УЗДИЖЕ ГРАД ЗА КОЈИ НИКО НЕ ЗНА КАКО ЈЕ ПОДИГНУТ: ГРАДИТЕЉИ НИСУ КОРИСТИЛИ МЕТАЛНЕ АЛАТКЕ, НИ ЖИВОТИЊЕ ЗА ВУЧУ, НИСУ ЗНАЛИ ЗА ТОЧАК...

Принудним радом стотина хиљада поробљених подигнута су насеља пред којима нам данас застаје дах, величанственија су од египатских пирамида, мада њихови градитељи, то се зна сасвим сигурно, нису користили ни алатке од метала, ни точак, ни кола, нити животиње као вучну снагу.

У велике градитељске подухвате не спадају само градови подигнути у планинама, на 4000 m висине, већ и огромна мрежа путева која је, између осталог, повезала Куско са Квитом удаљеним око 1000 километара на север (која још и данас служи) и сишла на југ све до Аргентине и Чилеа. Ту су и терасе, на висини и до 1000 метара, на којима су Кечуа Индијанци ко зна колико хиљада година гајили сићушни „папас" (црни кромпир) и „свети" кукуруз као „драгоцене поклоне себичних богова".

Остаци религијског кварта: грађевине, терасе, мегалити – све то заједно чини невероватан архитектонски комплекс Мачу Пичуа.

Професоре, шта сте то урадили?

Бројни посетиоци свакодневно долећу из Лиме, затим живописном железницом силазе из Куска у долину Урубамба, а онда се поново пењу до Пуенте Руинаса и даље – до тајанственог утврђења Инка (ту је први археолог пронашао само кости 163 становника од којих су 150

Један од великих „прозора" града.

биле жене). То је Мачу Пичу или „Стари Врх", по многима најузбудљивије место на свету, оно што би с правом могло да се назове осмо светско чудо.

За откриће Мачу Пичуа дугујемо Американцу Хајрему Бингаму. Док је, јула 1911, обилазио неке рушевине изнад реке Урубамба о којима му је причао перуански водич Мелкор Артеага, застао је на врху једног брежуљка и није могао да не ускликне од усхићења – угледао је оно што нису видели шпански освајачи који су у 16. веку примамљени причама о баснословном благу опљачкали царство Инка – камени град о чијем постојању дотад није било ни једне забелешке.

Археолог професор Бингам је тога дана имао више среће него и сама археологија која је у то време била тек у повоју и није располагала начином да одреди старост проналазака. Осим тога, придавала је више важности новим открићима него озбиљним истраживањима. Није онда ни чудо што је посуђе пронађено у току ископавања у Мачу Пичуу не само опрано већ касније поломљено(!) – како би лакше стигло до Сједињених Држава!

Бингами је важан и по томе што је, рецимо, из старих хроника прескакао делове који се односе на шпанско освајање јер се нису уклапали у његове теорије. Био је уверен да је открио „Старе Свете Пампе", последње утврђење Инка.

Осамдесет година труда и зноја

Зна се да је владар Пачакути Инка Јупанки освојио долину Урубамба и да су за његово време подигнута многа велика здања. Владао је од 1438. до 1471. Његов син Топа Инка Јупанки – до 1493. а сестрић Уајна Капак од 1493. до 1525. Методом испитивања старости помоћу радиоактивног угљеника, утврђено је да је све оно што данас улази у оквир археолошког парка Мачу Пичу изграђено између 1440. и 1450. (± 60 година). Значи да су Топа и Уајна, највероватније, окончали радове који су трајали око 80 година. Мисли се и да су ова два владара били идејни творци готово свега што је на овом месту подигнуто.

Остаци „Старог Врха" налазе се на око 100 километара од Куска и надморској висини од 2048 метара. Камене зидине, бројне камене куће некада покривене трском или кожом, са вратима и прозорима у облику трапеза, велико светилиште на оближњем планинском врху до кога се лако стиже, огромна камена плоча (некадашњи жртвеник), гробље, рушевина опсерваторије, просторије за владара и првосвештеника, изванредно очуван водовод, терасасте површине подизане каменом и насуте обрадивом земљом из подножја и низ других вешто изграђених објеката и степеница – сведоче о високом степену цивилизације Инка. Изванредна камена архитектура, симетричност зграда, изненађујућа и необјашњива техника изградње зидова без цемента или неког другог везивног материјала – све је то још и данас велика тајна. Још није пронађен одговор на питање каквим су средствима Инке резале камен и како су га подизале у висину приликом изградње кућа. То је тако савршено рађено да у спојеве не може да уђе ни сечиво ножа.

Судећу по броју стамбених зграда, овде је живело око 1000 људи, а прираштај становништва строго је ограничаван. По једној претпоставци, многе девојке су посвећиване богу Сунца (од кога по легенди и потиче племе Инка) и тако остајале неудате и без потомства. По другој је број становника регулисао сам владар шаљући прекобројне у друга насеља, док су по трећој хипотези у овом насељу постојала строга правила колико која породица може имати деце. У сваком случају, Мачу Пичу је веома дуго имао исти број житеља и у привредном погледу био потпуно независан, што је омогућило да остане слободан низ деценија, а можда и столећа, после пада царства Инка.

Врата Сунца

Истраживање и тумачење путева којима се стиже до овог јединственог споменика није ишло лако све до прошле године. Сматрало се, наиме, да директна веза не постоји. Међутим, 1983. године, после једног пожара, откривена је стаза усечена у стене са 5000 степеника од којих је бар четвртина исклесана у чистом граниту! Идући овом стазом наилазите на пећине украшене цртежима, на терасе за одмор с каменим клупама, па чак и на мања насеља, у ствари стајалишта, где су старе Инке свраћали да се окрепе.

Како се приближавате „Старом Врху", расте и број купатила на том путу, јер су Инке велику пажњу посвећивале личној хигијени. Откривено је и једно склониште за животиње, па се претпоставља да њима није био дозвољен улазак у град. А у „Изгубљени рај" улази се кроз „Врата Сунца".

Мачу Пичу је могао да буде једно од седишта царевине, религијски центар, последња резиденција императора Инка, а можда и центар цивилизације Инка у време кад су се повлачили испред Шпанаца. У сваком случају, докази о високом домету њихове културе су ту. На лобањама пронађених костура су трагови веома сложених медицинских интервенција и операција пресађивања: фино обрађене златне, сребрне и бакарне плочице замењивале су делове оштећених лобања!

Када је и зашто ово насеље напуштено, не зна се. О томе не постоје ни легенде ни материјални докази, па се и даље може само наслућивати шта је разлог све док се не добију праве научне потврде.

Д. В.

Стуб у центру у облику тетраедра служио је Инкама као сунчани сат. Њиме су се користили при одређивању висине Сунца, тачног времена, годишњег доба, дугодневице, краткодневице и равнотеже.

Иако се Римљани и Монголи сматрају највећим градитељима путева у историји света, Инке су у току три века ширења свога царства изградили огромну мрежу, укупно 70 хиљада километара пута од којих неки и данас служе. Ова стаза је једини директан пут до „Старог врха". Откривена је тек прошле године.

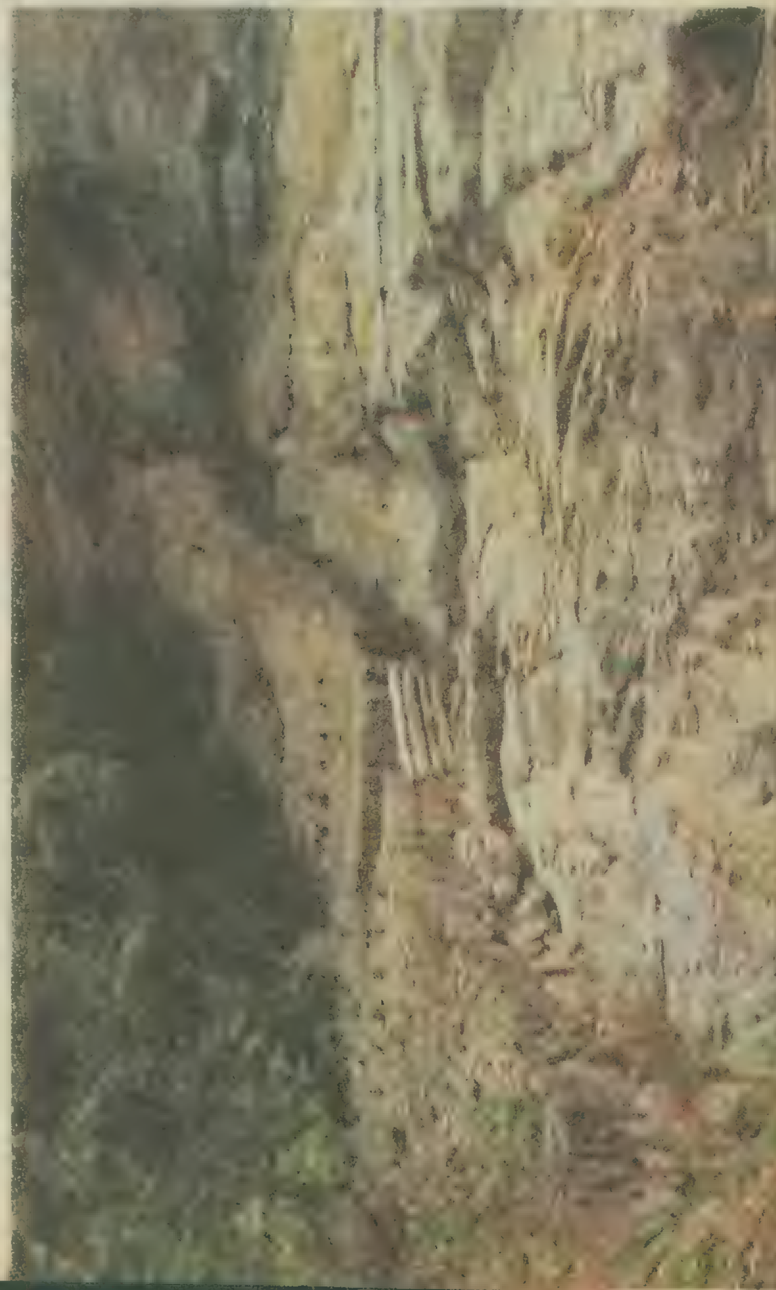

БУГАТИ име које се поштовало

Коњи су му били страст, а аутомобили љубав. Коње је јахао кад се обогатио, а аутомобила латис кад није имао пребијене паре. Али, ту и почиње прича о Етореу Бугатију

Шта би све дао Бугатијев отац Карло да Николаус Ото није 1876. конструисао и патентирао четворотактни мотор са унутрашњим сагоревањем. Изум је пресудно утицао на настанак аутомобила, али је зато његовог оца завио у црно. Он – сликар, вајар, дизајнер намештаја, архитекта, угледна личност, богаташ, човек из чије раскошне куће у Милану нису избијали уметници, добио је шест година после Отовог проналаска сина Етореа. Једног сина је већ имао. Кад су се деца замомчила уписао их је на ликовну академију. Старији Рембрант није га разочарао – постао је вајар. Од млађег, Етореа – ништа! Момку није избијао из главе трицикл који је добио на поклон за седамнаести рођендан. Једва је од оца искамчио пристанак да напусти академију

– И где ћеш сада, међу пробисвете! – јетко му је рекао Карло.

Ја дајем новац – ви памет!

Није био далеко од истине. Јер, младић је изразио жељу да се бави аутомобилом који је крајем прошлог и почетком овог века тек крчио себи пут. Прва возила личила су на кочије без коња. А каква је тек авантура била упустити се у пројектовање и склапање таквих кола. Радило се у шупама са најосновнијим ручним алатом. Иако извргнути порузи, конструктори су истрајавали. Наравно, не сви. Већина је брзо дигла руке.

Карло је ускратио новац сину Еторeу, али њему то није сметало. У помоћ су прискочила двојица рођака, грофови Ђулинели којима је младићево занесењаштво разбијало сивило живота. Одрешили су кесу и Бугати је отворио радионицу. Убрзо се испилио први модел аутомобила Назван је Бугати–Ђулинели. Индустријалац и представник Бенца у Италији Ђузепе Рикорди предложио је Еторeу да изложи прототип на међународној изложби која се тог лета 1901. одржавала у Милану. Прототип је одушевио све. Бугати је добио сребрну медаљу од француског Ауто-клуба и пехар градоначелника Милана.

ЈЕДНИ СУ МИСЛИЛИ ДА ЈЕ ГЕНИЈЕ, ДРУГИ ДА ЈЕ УВРНУТ ЈЕР ЈЕ НОВЕ МОДЕЛЕ ВОЗИЛА СКЛАПАО БРЗО И ЛАКО КАО ШТО ДЕЦА ПОПУЊАВАЈУ СЛАГАЛИЦУ.

Следеће године се оженио Барбаром Болцони.

Младост – лудост, рекло би се. Међутим, Еторе Бугати је у двадесетој, иако без гроша у џепу, био самоуверенији од многих педесетогодишњака. Видевши његов прототип у Милану, барон Еуген де Дитрих, Немац настањен у Француској позвао га је у Нидерброн где је поседовао фабрику аутомобила. Понудио му је седмогодишњи уговор.

– Ја дајем новац, а ви памет! Обавезни сте да конструишете два модела путничких аутомобила, једна кола за трке и омнибус. Нећете имати радно време, слободни сте да чините што вам је воља! За посао који обавите припада вам хонорар.

– Прихватам уз две допуне. Задржавам право на независне конструкције и искључиву продају аутомобила Де Дитрих-Бугати у Италији!

Индустријалац је пристао. Уговор је послат у Милано на потпис Етореовом оцу Карлу јер је он по закону још био малолетник.

Ројал је био најскупљи аутомобил на свету. Имао је мењач са само три брзине и степеном за ход уназад. Кретао се максималном брзином од 200 километара на час. Покретао га је осмоцилиндрични мотор. Изнад сваког цилиндра отварала су се по три вентила – два усисна и један издувни. Вентили нису могли да се подешавају „из руке" већ је за ту получасовну операцију било потребно извадити цео мотор.

У напуштеним радионицама

Бугати је конструисао два модела, а затим је уговор раскинут јер је Де Дитрихова фирма 1904. престала да производи аутомобиле. Повратак у Ми-

КОЊАНИК У АУТОМОБИЛУ

лано и малу загушљиву радионицу није долазио у обзир. Зрачак сунца у Бугатијев живот унео је Емилио Матис који је у оближњем Стразбуру имао агенцију за продају аутомобила. Трговац је понудио младом Италијану новац и ортаклук и модел Матис-Харис очас је био на папиру. Еторе Бугати није био само пројектант већ и металостругар и механичар. Модел је изложен на Париском салону 1904. Имао је мотор јачине 50 коњских снага. Породица аутомобила повећала се моделима с мотором од 28, 40 60 и 90 коњских снага. Тада се за Бугатија везао изврстан мајстор механичар Фридрих Ернест који је код Матиса проверавао исправност возила.

Скромни Немац толико се одушевио Бугатијевим талентом да је због њега запоставио и породични живот. Ни Бугати никуд више није ишао без њега; постали су лонац и поклопац.

У то време аутомобил је сам себе наметао тржишту доказујући издржљивост на друмским тркама. Као такмичар често је учествовао и Бугати. За разлику од већине конструктора, њему су трке биле велика страст.

Ортаклук са Матисом није дуго трајао. Послови нису ишли и они су се после две године разишли као пријатељи.

Једног дана 1909. Бугати је обишао пријатеља у „Дармштат банци" у Стразбуру. Реч по реч и поменуте су радионице у оближњем селу Молшајм да зврје празне. Налазиле су се на имању госпођице у поодмаклим годинама. Бугати је начуљио уши. Два пријатеља одмах су утаначила ортаклук. Сутрадан су били код власнице, госпођице Гајзер. Закупили су радионице и половину куће у којој је она живела. Мајстор Фридрих је прионуо да уреди радне просторије. У половину куће уселио се Бугати са женом и троје деце.

Млади Италијан није крио своје одушевљење. Најзад ће моћи на миру да ради. Окупио је малу, али проверену екипу и из радионице су почели да излазе модели. Називани су кратко – бугати. Сваки је имао службену ознаку састављену од великог слова Т (Тур) и броја.

Првенац је био Т.13. Затим су уследили модели Т.15, Т.17, Т.22, Т.23...

Бугати је имао такву разиграну машту да је нове аутомобиле и замишљао и склапао брзо и лако као што деца попуњавају слагалицу. Највише пажње посвећивао је техничким новинама. По решењима која је изналазио, ишао је далеко испред времена. Једни су говорили да је геније, други да је уврнут јер за све што би урадио другим конструкторима биле су потребне године рада. Да прича буде занимљивија, он уопште није разграњавао посао и као други прерастао у крупног индустријалца. Готово сви његови модели прављени су полуручно, зато и споро. Није тешко закључити да су били изузетно постојани и вредели мало богатство. Опрезно је запошљавао нове људе и тешко пристајао на серијску производњу аутомобила. Августа 1914. када је Немачка објавила рат Француској, у његовим радионицама у Молшајму било је запослено само 200 радника.

Рат му је донео невоље. Као италијански држављанин морао је да напусти Молшајм. Вратио се са породицом у Милано понevши са собом две комплетне шасије нових модела аутомобила које је замислио. У Милану се није скрасио ни два месеца; духовно је био везан за Француску. Чим је допутовао у Париз регрутован је у француску војску и додељен аеронаутичком одељењу. Пројектовао је авионске моторе. Није имао много успеха

Слава и катанац

Чим се рат завршио Бугати је пожурио у Молшајм. Преживели радници су се окупили, жив је био и Фридрих и стари посао је настављен. Између двадесетих и тридесетих година овог века Бугатијеви модели били су надмоћни на аутомобилским тркама. Његово име изговарано је с поштовањем. Тада је достигао зенит.

А онда... Одлучио је да конструише аутомобил о коме ће свет причати. Тако је 1927. настао ројал или Т.41. Склопио је само шест примерака, не рачунајући прототип. Сваки део посебно је креиран и направљен. Цена кола износила је 5250 енглеских фунти! За тај новац тада су се могла купити три ролс-ројса!

Три примерка ројала су продата, а три остала у породици Бугати. Први примерак купио је Арман Есдер из Париза. Човек није возио после заласка сунца па му је аутомобил испоручен без фарова. Други је продат немачком лекару Јозефу Фушу. Трећи је доспео у руке капетана Катберда Фостера из Лондона. Препродајом је стигао до Фрица Шлумфа данашњег западнонемачког богаташа који сакупља бугатијеве моделе као лептире. Своја три примерка породица Бугати продала је приватним колекционарима. Иначе, свих шест ројала и данас су „у животу".

Пред други светски рат Бугати је морао да напусти Молшајм. Син Цин, његова слика и прилика, погинуо је неколико година раније (какве ли ироније!) у саобраћајној несрећи. Млађи, Ролан није имао смисла за очев посао. Бугати је преселио малену фабрику у Бордо. Узалуд. Немци су окупирали Француску. Захтевали су од Бугатија да се са машинама врати у Молшајм. Он је одбио. Машине су утоварене у камионе и послате у Молшајм. Тамо су монтиране и фабрика уступљена на коришћење неком немачком индустријалцу.

Сломљен и у великом дугу. Бугати се са породицом и групом оданих цртача преселио у Париз. Изнајмио је два стана. У једном је живео, а у другом радио. Ускоро му је умрла жена. Оженио се поново и добио двоје деце. Узео је француско држављанство. Кад се рат завршио Французи су одбили да му врате фабрику у Молшајму са објашњењем да ју је продао Немцима. Била је то неистина. Повео је судски спор и једва га добио у пролеће 1947. Но, није стигао да крочи у Молшајм – августа је умро. Имао је 66 година.

* * *

Фабрика у Молшајму била је затворена до 1951. Затим је отворена, али Бугатијеве искре није више било. Средином 1956. на фирму је стављен катанац и Бугатијево име избрисано са листе произвођача аутомобила.

М. Тодоровић

Један од најбољих Бугатијевих модела Т. 35. Настао је 1924. и постао легенда трајности и поузданости. Победио је на већини трка између 1925. и 1930. године.

Dik Browne

ХОГАР СТРАШНИ

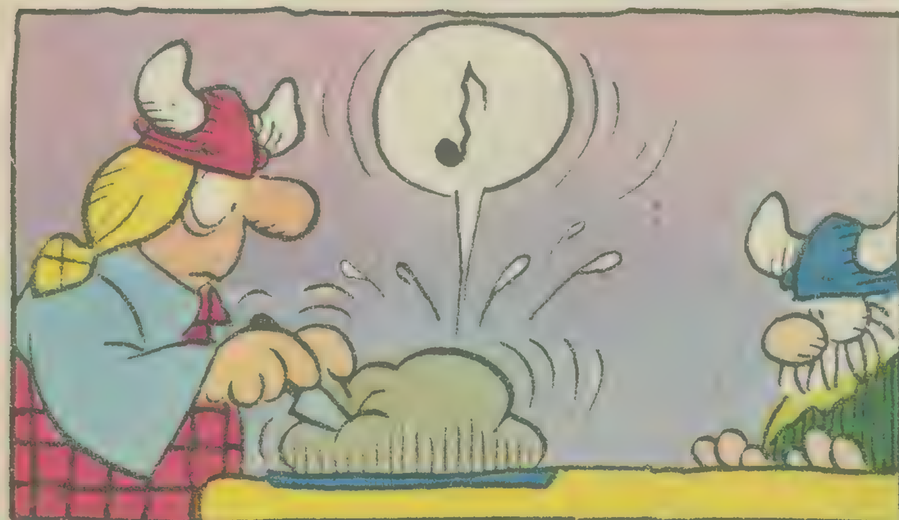

ПЛАНЕТА ИЗА ОБЛАКА

FLASH GORDON

by MAC RABOY

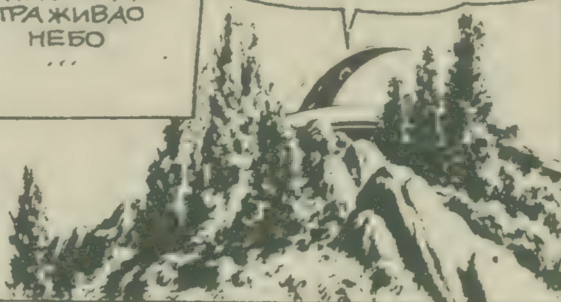

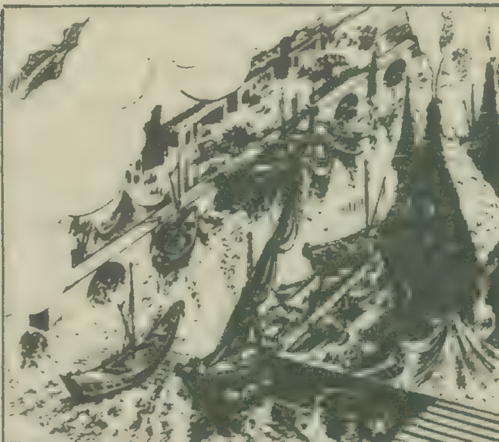

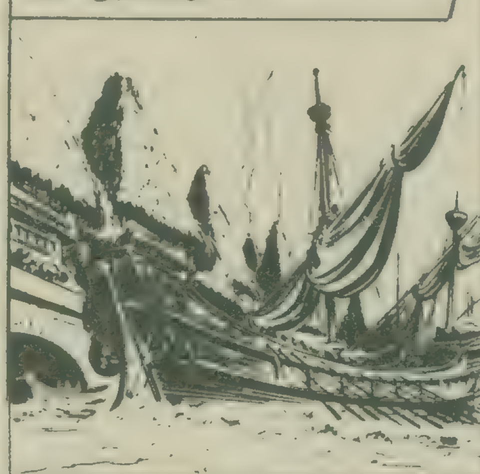

ЧОВЕКА СУ ДОВЕЛИ ПРЕД СУДИЈУ...
ШТА? КАЖЕШ, ДИСКОВИ СЛЕТЕЛИ С НЕБА? ТИ СИ ЛУД!
АЛИ, ВИДЕО САМ ИХ, ГОСПОДАРУ! САСВИМ САМ СИГУРАН!

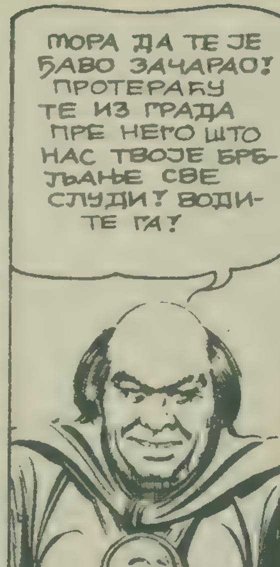
МОРА ДА ТЕ ЈЕ ЂАВО ЗАЧАРАО! ПРОТЕРАЋУ ТЕ ИЗ ГРАДА ПРЕ НЕГО ШТО НАС ТВОЈЕ БРБЉАЊЕ СВЕ СЛУДИ! ВОДИТЕ ГА!

А САДА ИДИ И ПРИДРУЖИ СЕ ЛУДАЦИМА НА ПЛАНИНИ МИСТИКА! ЊИМА СИ МОЖДА ПОТРЕБАН!
ВИ СТЕ ЛУДАЦИ.. СЛЕПЕ БУДАЛЕ... СВИ ВИ!

ЈАДНИ ВИКО! А БИО ЈЕ ДОБАР ЧОВЕК!
МИСТИЦИ СУ ГА ЗАЧАРАЛИ! А КО ЈЕ ОД НАС БЕЗБЕДАН ОД МАГИЈЕ КОЈУ ОНИ СПРОВОДЕ НА ВРХУ ПЛАНИНЕ?

МИСТИЦИ ЋЕ МИ ПОВЕРОВАТИ ... И МОЖДА ТИ ПОМОЋИ ДА ДОКАЖЕМ ШТА САМ ВИДЕО...

КАСНИЈЕ, НА ВРХУ ПЛАНИНЕ МИСТИКА...
ХЕЈ, ЈЕ ЛИ ОВО НАСЕЉЕ МИСТИКА?
ОХО! ПРИДОШЛИЦА! НЕ ПЛАШИ СЕ! ПРИЂИ! ОВДЕ ИМА ВИШЕ НЕГО ШТО ГОЛЕ ОЧИ МОГУ ДА ВИДЕ!

ПОГЛЕДАЈ ДОЛЕ... ВИДИШ ЛИ ГРАДИЋ КОЈИ СИ НАПУСТИО?
НЕ... МАГЛА ЈЕ СУВИШЕ ГУСТА!

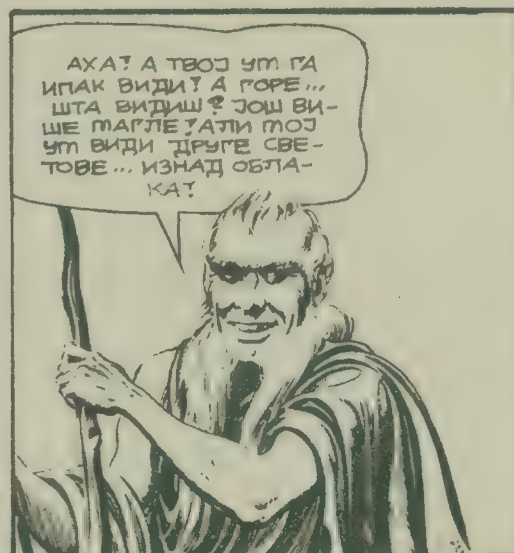
АХА! А ТВОЈ УМ ГА ИПАК ВИДИ! А ГОРЕ... ШТА ВИДИШ? ЈОШ ВИШЕ МАГЛЕ! АЛИ МОЈ УМ ВИДИ ДРУГЕ СВЕТОВЕ... ИЗНАД ОБЛАКА!

А ИЗНАД ОБЛАКА...
ПА, ЕВО ВЕНЕРЕ, ФЛАШЕ!
МОЖДА ТО НИЈЕ ПАМЕТНО, ДЕЈЛ, АЛИ ИДЕМО ДОЛЕ ДА ПОГЛЕДАМО!
2 4-10

И ТАКО, ДАКЛЕ, ТРЕБА ДА ПРОВОДИМ ВРЕМЕ ТРАГАЈУЋИ ЗА СВЕТОВИМА ИЗА ОБЛАКА!
ДА, ТРЕБА ДА ГЛЕДАШ КРОЗ ПАКЛЕНУ МАГЛУ! ЧАК И НАШИ НАЈБОЉИ ТЕЛЕСКОПИ ТО НИСУ УСПЕЛИ!

АЛИ ОВДЕ ЈЕ НАШЕ ВРХУНСКО ДЕЛО, КОЈЕ ЋЕ НАС ОДНЕТИ У СВЕТ С ОНЕ СТРАНЕ!
ШТА? ТО МОЖЕ ДА ЛЕТИ?

ГУСТА ВОДЕНА ПАРА ДОПУШТА ДА СЕ ПОПНЕМО САМО НЕКОЛИКО МЕТАРА!
НЕКОЛИКО МЕТАРА БЛИЖЕ ГОРЊЕМ СВЕТУ! ОХ, ДАЈТЕ ДА ПОГЛЕДАМ КРОЗ ВАШ ТЕЛЕСКОП, УВАЖЕНИ СОКРА!

ПА... ШТА ВИДИШ?
САМО МАГЛУ...

СОКРА! ВИДИМ НЕШТО... ЛЕТЕЋИ ДИСК!

АУХ! ИЗНАД НАС ЈЕ... СПАСАВАЈТЕ СЕ!
ОХ! ШТА?! БАЛОН СЕ ЗАПАЛИО!

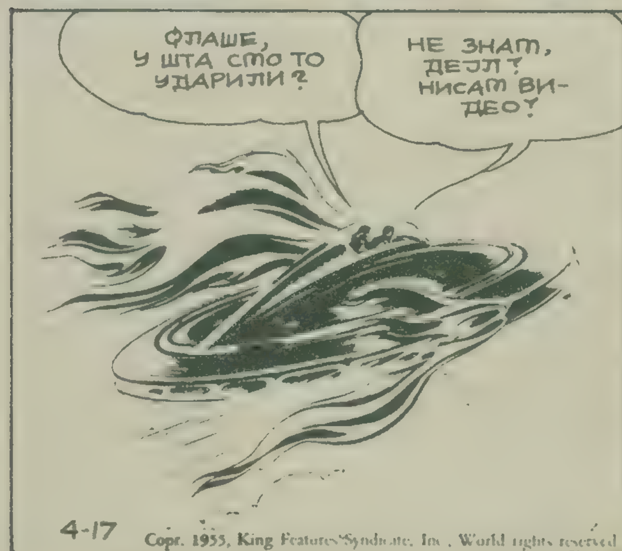
ФЛАШЕ, У ШТА СМО ТО УДАРИЛИ?
НЕ ЗНАМ, ДЕЈЛ! НИСАМ ВИДЕО!

А У ГРАДИЋУ ИСПОД ЊИХ...
ПОГЛЕДАЈТЕ! ДОЛАЗИ ИЗ ОБЛАКА... ЛЕТЕЋА СТВАР!
БЕЖИМО! ТО ЈЕ МАГИЈА МИСТИКА!

4-17 3

ЛЕТЕЋИ ДИСК! ОВОГ ПУТА ЗНАМО ДА ЈЕ СТВАРАН!
ВИКО, ВРАТИ СЕ! ТО ЈЕ ДЕМОН!

А У ГРАДИЋУ ИСПОД ЊИХ...
ГОСПОДАРУ, ПОГЛЕДАЈТЕ! НЕПОЗНАТИ ПРЕДМЕТ СПУШТА СЕ СА ПЛАНИНЕ!
ШТА? ТО НИЈЕ МОГУЋЕ! НИЈЕ МОГУЋЕ...

ЛЕТЕЊЕ ЈЕ СУПРОТНО ЗАКОНИМА ПРИРОДЕ! МИСТИЦИ СУ ТО БАЦИЛИ... ОДОЗГО!
ОХ! И ОН ТО ВИДИ! МИСТИЦИ СУ НАС СВЕ ЗАЧАРАЛИ!

НЕ МОГУ ДА ЗАУСТАВИМ ОВО ПИКИРАЊЕ, ДЕЈЛ! ПРИПРЕМИ СЕ ЗА ПАД!
ПОКУШАЈ ДА ГА УСМЕРИШ ПРЕМА ЈЕЗЕРУ! ДОНЕЋУ НАШЕ СКАФАНДЕРЕ!

ФЛАШЕ, ПАЗИ НА ОНАЈ ЧАМАЦ!
ОХ! ДЕМОН!

У ОЧАЈНИЧКОМ ПОКУШАЈУ ДА ИЗБЕГНЕ СУДАР, ФЛАШ ЈЕ ПОДИГАО ЛЕТЕЛИЦУ, АЛИ НЕ ЗАДУГО...
ВИДИ! ПРЕДМЕТ СЕ ПЕЊЕ... ПАДА!
ОНДА ТО НИЈЕ БАЧЕНО, НЕГО ЛЕТИ!

ТРИК МИСТИКА! ПРЕДМЕТ ЈЕ НЕСТАО У ВОДИ... ИШЧЕЗАО!
ЧАРОБЊАЦИ! ХОЋЕ ДА НАМ СЕ ОСВЕТЕ ЗБОГ ТОГА ШТО СМО ИХ ПРОТЕРАЛИ!
Copr. 1955, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved

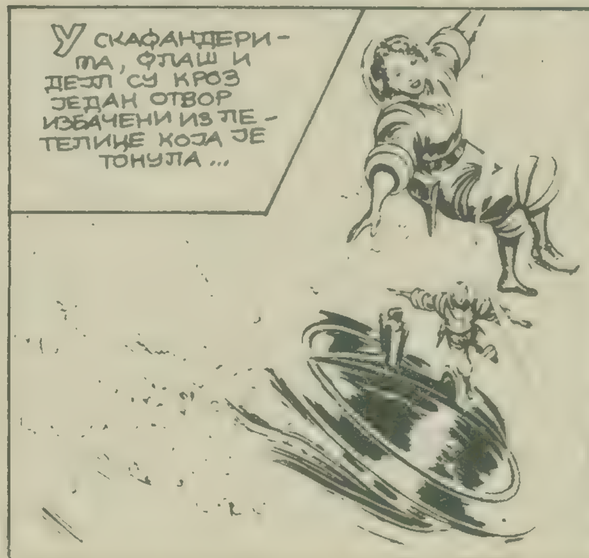
У СКАФАНДЕРИМА, ФЛАШ И ДЕЈЛ СУ КРОЗ ЈЕДАН ОТВОР ИЗБАЧЕНИ ИЗ ЛЕТЕЛИЦЕ КОЈА ЈЕ ТОНУЛА...

... А ЗАТИМ...
АААЈ! ПОГЛЕДАЈТЕ ТАМО!
ЧУДОВИШТА! ГРОЗНА ЧУДОВИШТА! СТРЕЛЦИ, УБИЈТЕ ИХ!
4-24

Флашов брод је потонуо. Када су мештани Венере пришли ближе...
Погледајте... чудовишта! То мора да је магија мистика!
Хеј, Венеријанци! Дошли смо у миру!

Свети облаче! Они говоре! То није илузија! Они су стварни! Стрелци, убијте их!

Хеј! Какав је то дочек? Дејл, зарони брзо!
Не могу... одела су нам испуњена ваздухом!

Ааах! Једно чудовиште плива према нама!

Ја ћу их запослити! Дејл, испусти ваздух из одела!

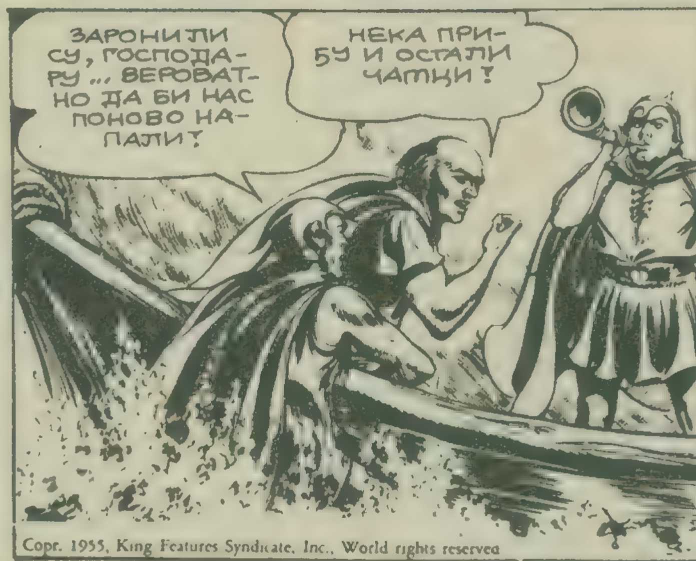
Заронили су, господару... вероватно да би нас поново напали!
Нека приђу и остали чамци!

Раширите се! Кад се чудовишта поново појаве, испалите на њих стреле! Овог пута неће нам умаћи!
5

За то време испод једног чамца...
Можемо да се спасемо уз помоћ наших скафандера...
Надам се да ће Флаш смислити нешто пре него што ми плућа прсну...
5-1

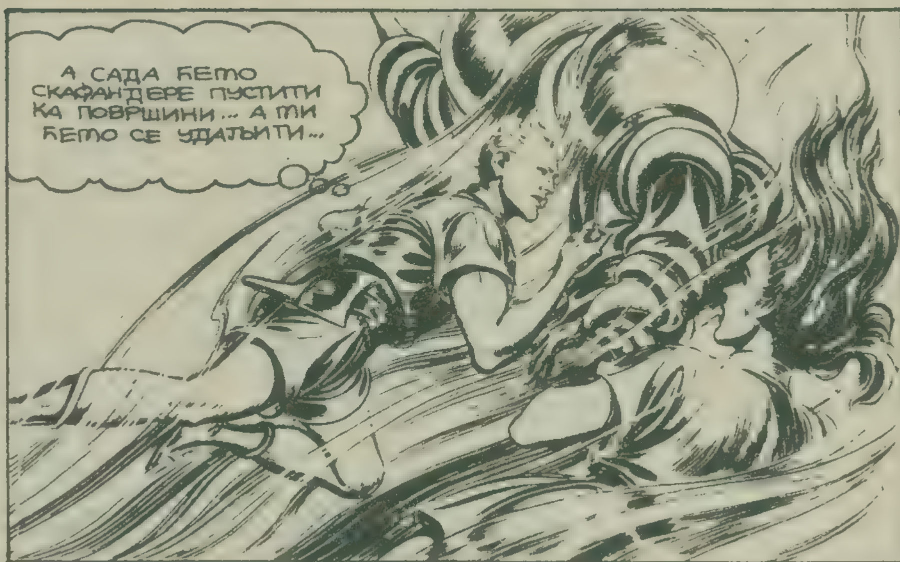
А САДА ЋЕМО СКАФАНДЕРЕ ПУСТИТИ КА ПОВРШИНИ... А МИ ЋЕМО СЕ УДАЉИТИ...

ПОГЛЕДАЈТЕ! ЧУДОВИШТА!
САДА ИХ ИМАМО! ГАЂАЈТЕ ИХ СТРЕЛАМА!

САД СУ ЗАДОВОЉНИ, ДОБИЛИ СУ ШТО СУ ХТЕЛИ...
ДОК СУ ОНИ ЗАУЗЕТИ "ЧУДОВИШТИМА", МИ ИДЕМО НА СУПРОТНУ ОБАЛУ, ДЕЈЛ!

УСПЕЛИ СМО! ДОКРАЈЧИЛИ СМО ИХ! АЛИ, ШТА ЈЕ ТО? ОВО СУ ПРАЗНА ОДЕЛА!
ДА... НАПРАВИЛИ СУ ИХ ЉУДИ!

АХА! ЗНАЧИ, ТАКО! БУДАЛЕ ... МИСЛИЛИ СУ ДА НАС МОГУ ЗАВАРАТИ ОВИМ! ТРИК ИМ НИЈЕ УСПЕО!

НЕПРИМЕЋЕНИ, ФЛАШ И ДЕЈЛ ПРЕШЛИ СУ МАГЛОВИТО ЈЕЗЕРО...
ОХ, ФЛАШЕ... НЕМАМ ВИШЕ СНАГЕ!
БЛИЗУ СМО ОБАЛЕ! ТАМО ЋЕМО СЕ МАЛО ОДМОРИТИ...
© Copr. 1955, King Features Syndicate, Inc. World rights reserved
6

ОХ, НЕ! ЗАР ОПЕТ ДОЧЕК?
5-8

У РЕДУ, ДРУГАР! БАЦИ ТУ МОТКУ! ДОСТА НАМ ЈЕ ТАКВИХ ДОЧЕКА!
НЕЋУ ВАМ НИШТА! ДОШАО САМ ДА ВАС ПОВЕДЕМ НА ПЛАНИНУ МИСТИКА!

ЕНО, МОЈИ ПРИЈАТЕЉИ МИСТИЦИ СТИЖУ ДА БИ ВАС ПОЗДРАВИЛИ!
ИЗГЛЕДАЈУ УПЛАШЕНИ... ЈЕ ЛИ ТО ЗБОГ НАС?

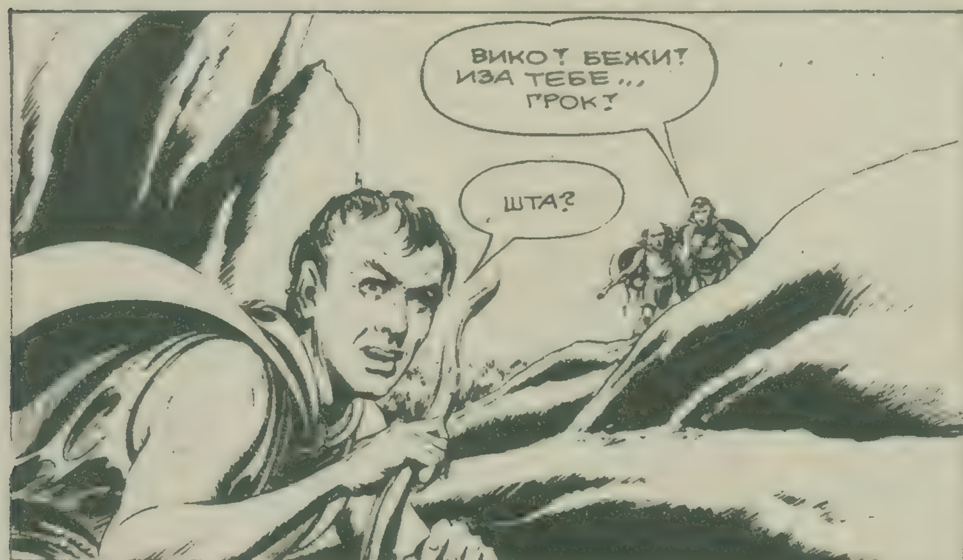
ВИКО! БЕЖИ! ИЗА ТЕБЕ... ГРОК!
ШТА?

ВИКО ЋЕ ВАС ЗАШТИТИТИ!

ТАЈ СТВОР ЋЕ ГА УБИТИ ЈЕДНИМ УДАРЦЕМ!

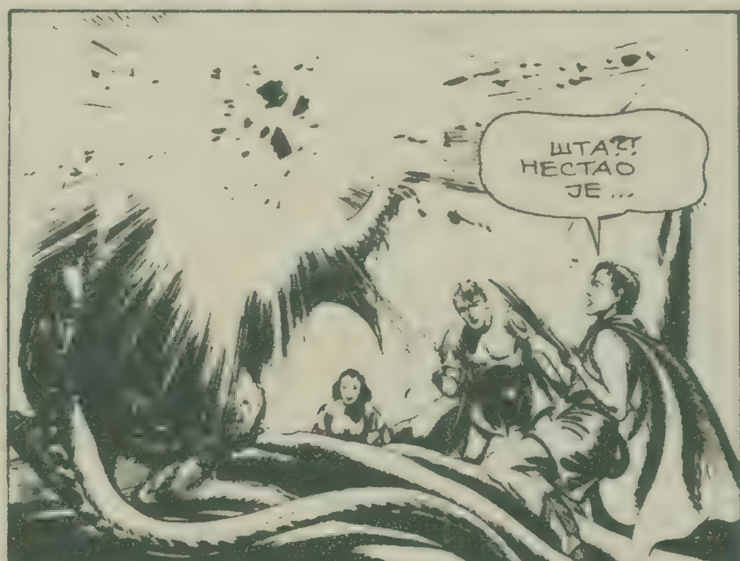
ШТА?! НЕСТАО ЈЕ...

ГРОК ЈЕ НЕСТАО... ОХ... ИШЧЕЗАО! ЧАРОЛИЈА!
НЕ. НИЈЕ ЧАРОЛИЈА! ОВО ОРУЖЈЕ ГА ЈЕ ДЕЗИНТЕГРИСАЛО У ПАРУ!
7

ДА ЛИ У ВАШЕМ СВЕТУ ИМА ЈОШ ТАКВОГ ОРУЖЈА?
ОХ, ДА... ЧАК МНОГО САВРШЕНИЈЕГ!
МОРАМ ДА УПОЗОРИМ СТАРЕШИНУ НА ОВО СТРАШНО ОРУЖЈЕ...
5-15

ЈЕДАН ОД МИСТИКА ОТРЧАО ЈЕ НА ВРХ МАГЛОВИТЕ ПЛАНИНЕ ДА БИ ЈАВИО ЗА ДОЛАЗАК ФЛАША И ДЕЈЛ...
... БИЛО ЈЕ БАШ ТАКО, СОКРА! БЛЕШТАВА СВЕТЛОСТ И ... ПУФ ... ГРОК ЈЕ НЕСТАО!
ЉУДИ СА ТАКО СТРАШНИМ ОРУЖЈЕМ МОРА ДА СУ РАТОБОРНИ ..., ОПАСНОСТ ЗА ЧИТАВУ ВЕНЕРУ!

ПОЗДРАВЉАМ ВАС, СОКРА! ДОВОДИМ ВАМ БИЋА СПОЉНОГ СВЕТА И ДОНОСИМ ЧУДЕСНО ОРУЖЈЕ КОЈЕ ОНИ НАЗИВАЈУ ДЕЗИНТЕГРАТОР!
БУДИ ПОЗДРАВЉЕН, ВИКО! ДОБРО ДОШЛИ, УВАЖЕНИ ГОСТИ!

ЈЕ ЛИ ТО ОРУЖЈЕ О КОМЕ СИ МИ ПРИЧАО? МАЛО ЈЕ ЗА ТАКО ВЕЛИКУ МОЋ!
СТРАНАЦ, ФЛАШ ГОРДОН, ОБЕЋАО ЈЕ ДА ЋЕ НАМ ОБЈАСНИТИ КАКО РАДИ!

АХА... ЕТО ПРИЛИКЕ ДА МОЈ НАРОД БУДЕ БЕЗБЕДАН...

ЈЕ ЛИ ТИМ ТЕШКО РУКОВАТИ, ПОШТОВАНИ ФЛАШЕ ГОРДОНЕ?
ОХ, НЕ, САСВИМ ЈЕ ЈЕДНОСТАВНО! ОВДЕ УХВАТИТЕ, СТАВИТЕ ПРСТ НА ОКИДАЧ И, НАНИШАНИТЕ!

А КАДА ПРИТИСНЕТЕ, СНАЖАН ЗРАК СЕ ИСПАЛИ НА ЦИЉ И СВЕ ЈЕ ГОТОВО!
ДИВНО! ЗНАЧИ, САМО ПРИТИСНЕШ ОКИДАЧ И ТО ЈЕ СВЕ!

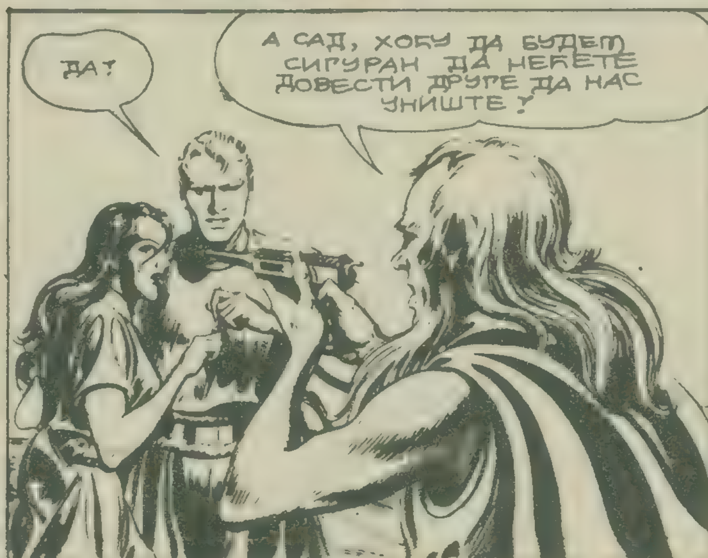
ДА!
А САД, ХОЋУ ДА БУДЕМ СИГУРАН ДА НЕЋЕТЕ ДОВЕСТИ ДРУГЕ ДА НАС УНИШТЕ!
8

ХЕЈ! СПУСТИ ТО ДОЛЕ, ЛУДАЧЕ!
5-22

НЕЋЕШ МОЋИ ДА ДОВЕДЕШ СВОЈ НАРОД ДА УНИШТИ МОЈУ ВОЉЕНУ ВЕНЕРУ...
СОКРА! ПРЕСТАНИ! ЈЕСИ ЛИ ЛУД?

БЕЖИМО, ДЕЈЛ! НЕ МОЖЕМО СЕ УБЕБИВАТИ ДОК ОН ДРЖИ ДЕЗИНТЕГРАТОР!
ФЛАШЕ... ОВА МАГЛА! КАКО ЋЕМО СИЋИ СА...

...ПЛАНИНЕ? ОООП!

ВОДА!

СА ПЛАНИНЕ СМО СИШЛИ БЕЗБЕДНИЈЕ НЕГО ШТО СМО МИСЛИЛИ!
СКЛОНИМО СЕ, ФЛАШЕ! ОНАЈ ЛУДАК БИ МОГАО ПОЋИ ДА НАС ТРАЖИ!

ТИ, СТАРА БУДАЛО! ВИДИШ ШТА СИ УРАДИО С ТИМ ОРУЖЈЕМ... МОЖДА СИ УБИО ОНО ДВОЈЕ ЉУДИ?!

А ОНИ СУ ТО УПОТРЕБИЛИ САМО ДА ТЕ СПАСУ ОД ГРОКА!
У ПРАВУ СИ, ВИКО! АКО СУ ПРЕЖИВЕЛИ, МОРАМО ДА ИХ НАЂЕМО!
5-29

И ТАКО ЈЕ НАРОД МИСТИКА ПОШАО ДА ТРАЖИ ДЕЈЛ И ФЛАША...
ОХ, КАКВА САМ БУДАЛА БИО! УБИО САМ ОНЕ СТРАНЦЕ... ПОШТО СУ МИ СА ПОВЕРЕЊЕМ ДАЛИ СВОЈЕ ОРУЖЈЕ!
ПОБИМО! МОРА ДА СУ ПАЛИ У ЈЕЗЕРО!

ПРЕТРАЖИТЕ СВЕ КАНАЛЕ... ЗАВИРИТЕ ПОД СВАКУ ТРАВКУ! МОЖДА СУ ЈОШ ЖИВИ!

ЗА ТО ВРЕМЕ...
ОВИМ КАНАЛИМА ИДЕМО СТАЛНО УКРУГ!
ОХ, ФЛАШЕ! КАКО ЋЕМО НАЋИ НАШ БРОД И ИЗВАДИТИ ГА ИЗ ВОДЕ?

ВИДЕЋЕМО, ДЕЈЛ... НЕШТО ЋЕМО СМИСЛИТИ!

СЛЕДЕЋЕГ ЈУТРА, У ЛУЦИ ГРАДИЋА, ЈЕДАН ЛОВАЦ НА ШКОЉКЕ НАИШАО ЈЕ НА ВАСИОНСКИ БРОД...
ШТА? ПРЕДМЕТ КОЈИ СМО ВИДЕЛИ НА НЕБУ... ПРЕ НЕГО ШТО СУ СЕ ПОЈАВИЛА ОНА ЧУДОВИШТА...

ТО НИЈЕ БИЛА ОБМАНА, ГОСПОДАРУ! ТАМО... ИСПОД... ВЕЛИКА МЕТАЛНА ЛАЂА...
АКО ЈЕ ТО ИСТИНА, МОРАМО ЈЕ ОДМАХ ИЗВАДИТИ!

НЕКОЛИКО ЧАСОВА КАСНИЈЕ...
ЕВО! УСПЕЛИ СМО!
ЧУДО ОД МЕТАЛА! МОРА ДА СУ ГРАДИТЕЉИ БИЛИ ВЕЛИКИ ГЕНИЈИ!

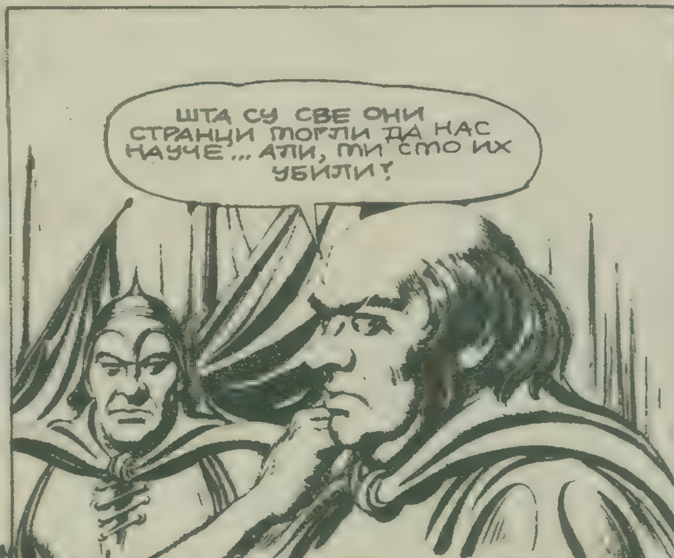
ШТА СУ СВЕ ОНИ СТРАНЦИ МОГЛИ ДА НАС НАУЧЕ... АЛИ, МИ СМО ИХ УБИЛИ!

ОВО ЈЕ ЧУДО ПУНО ТАЈНИ! СТРАНЦИ СУ СИГУРНО НАРОД ГЕНИЈА!
ПОГЛЕДАЈТЕ... ДОЛАЗЕ МИСТИЦИ!

ПОЗДРАВ МЕШТАНИМА! ДОШЛИ СМО У МИРУ... ТРАЖИМО СТРАНЦЕ!
ЗАКАСНИЛИ СТЕ! ЕНО СТРАНАЦА... МИ СМО ИХ УСТРЕЛИЛИ!

АЛИ, ТО СУ САМО ЊИХОВА ОДЕЛА! ДОШЛИ СУ ДО НАС И МИ СМО ИХ КАПАЛИ! САДА СУ ИЛИ МРТВИ... ИЛИ ИЗГУБЉЕНИ У КАНАЛИМА!
ШТА? ОНДА ИХ МОРАМО НАЋИ!

УЗМИТЕ СВИ ЧАМЦЕ... И СВЕ ШТО МОЖЕ ДА ПЛОВИ! МОРАМО ПРЕТРАЖИТИ ЈЕЗЕРО!

ДОК МИСТИЦИ И МЕШТАНИ ПРЕТРАЖУЈУ КАНАЛЕ НА ЈЕЗЕРУ...
НЕ МИЧИ СЕ, ДЕЈЛ, ДА НАС НЕ ОТКРИЈУ!

АУХ! ПРОШЛИ СУ!
АКО КРЕНЕМО ТАМО ОДАКЛЕ СУ ОНИ ДОШЛИ, МОЖДА ЋЕМО... ДЕЈЛ, ВИДИ!

НАША РАКЕТА! ИЗВАДИЛИ СУ ЈЕ!
КАКВА СРЕЋА! А И МРАК ПАДА! АКО СЕ ТИХО ПРИБЛИЖИМО...
11

БРЗО, ДЕЈЛ! ПЕЊИ СЕ НА РАКЕТУ!
6-12

А САДА ДА ГУРНЕМО ЧАМАЦ ШТО ДАЉЕ ОД ПЛАЗНИЦА РАКЕТЕ!

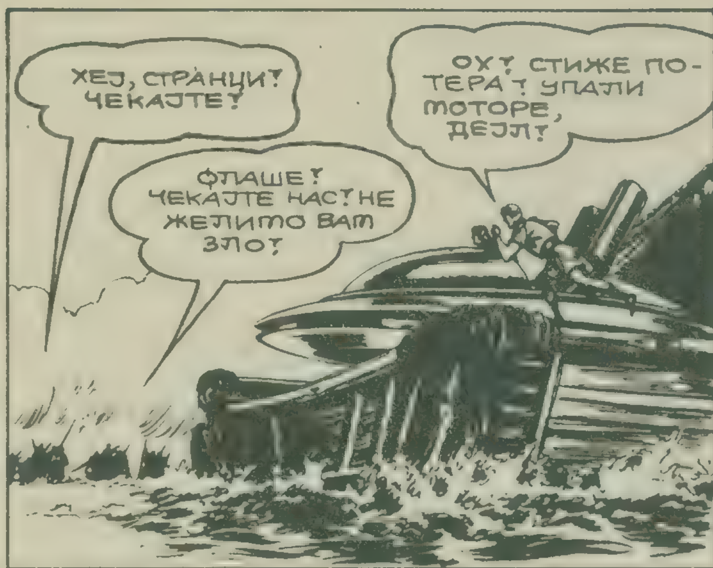
ХЕЈ, СТРАНЦИ! ЧЕКАЈТЕ!
ФЛАШЕ! ЧЕКАЈТЕ НАС! НЕ ЖЕЛИМО ВАМ ЗЛО!
ОХ! СТИЖЕ ПОТЕРА! УПАЛИ МОТОРЕ, ДЕЈЛ!

У ТРЕНУ, РАКЕТА СЕ ПОДИГЛА...
ПРЕКАСНО! ОНИ ОДЛАЗЕ!
ОХ! КОЛИКИ ТАЛАС!

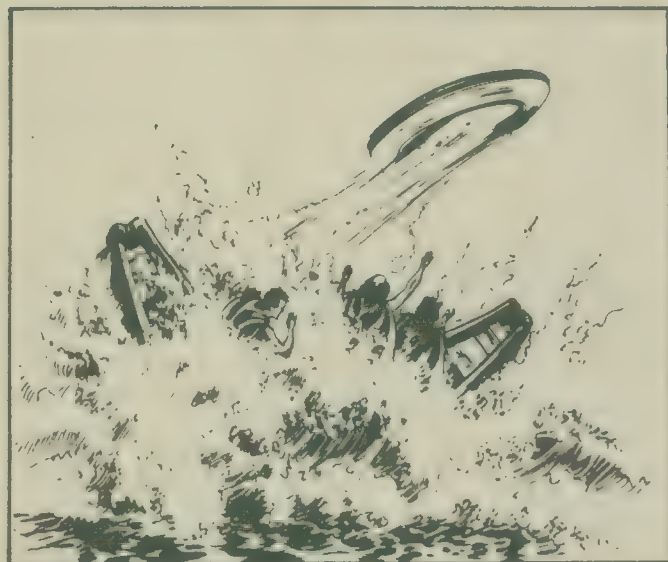

КАКВЕ СМО БИЛИ БУДАЛЕ! ОТЕРАЛИ СМО ИХ!
А НАМА ЈЕ ОСТАО САМО ОНАЈ ДЕЗИНТЕГРАТОР! КОД ТЕБЕ ЈЕ, ВИКО?

ОХ, НЕ! НЕСТАО ЈЕ! ПАО ЈЕ У ЈЕЗЕРО! МАГИЧНО ОРУЖЈЕ ПРЕД КОЈИМ ЈЕ НЕСТАЈАЛА МАТЕРИЈА! НЕМА ГА ВИШЕ!
КАКВА ЈЕ САД ТО ГЛУПОСТ?

ПОСЛЕ ОВЕ ЛЕТЕЋЕ ЛАЂЕ, ОНИ ЋЕ ТРАЖИТИ ДА ВЕРУЈЕМО У СВАКУ ЊИХОВУ ФАНТАЗИЈУ!
ВРАТИТЕ СЕ НА СВОЈУ ПЛАНИНУ, ЛУДИ МИСТИЦИ! ИДИТЕ!

ДАКЛЕ, ДЕЈЛ, ИМАМО ИЗВЕШТАЈ ЗА ЗАРКОВА: ВЕНЕРА НАСЕЉЕНА - МИРОЉУБИВ КОНТАКТ НИЈЕ МОГУЋ!
КРАЈ

12

6-19

ДРУГАРЧИНЕ: Брзијанополис

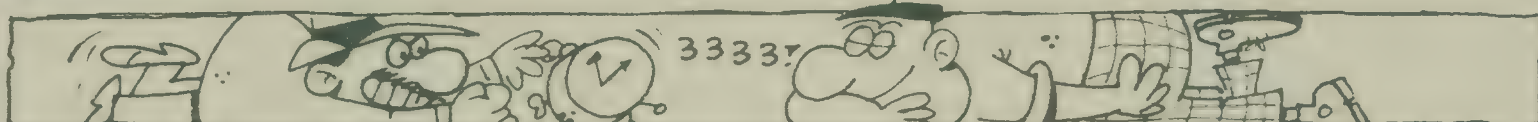
3333!

'АЈДЕ, ЗАПНИ МАЛО!

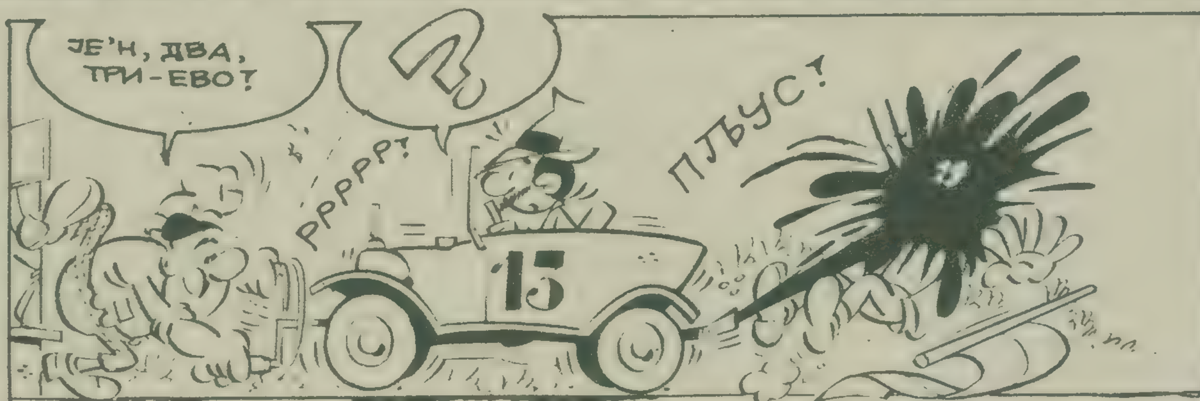
ЈЕ'Н, ДВА, ТРИ-ЕВО!
?
РРРРР!
ПЉУС!

БРЉИВИ СТВОРЕ! ВИДИ ШТА СИ НАПРАВИО СУДИЈИ!

ЈА САМ САМО НАПУНИО РЕЗЕРВОАР К'О ШТО СИ ТИ РЕК'О!

ДО ЂАВОЛА! ПА, НИСИ ВАЉДА ОВО СИПАО!
КАТРАН

ОЧИСТИ СВАКИ ДЕЛИЋ МОТОРА И НЕ ЗАБОРАВИ ДА МОРАМ ПОБЕДИТИ КАКО ЗНАМ И УМЕМ!

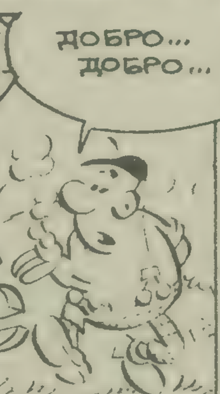
ДОБРО... ДОБРО...

СВЕ САМ СРЕДИО ЦАКУМ ПАКУМ!

ИДЕМО! ОВДЕ ТИ ЈЕ ОБЕЛЕЖЕН ПУТ!

УПОЗОРИ МЕ НА СВАКУ КРИВИНУ КАКО ОВДЕ СТОЈИ!

ОКУКА ОД СТО ОСАМДЕСЕТ СТЕПЕНИ НАЛЕВО!

ЈАЧЕ! НЕ ЧУЈЕМ!

ОКУКА НАДЕСНО ОД СТО ОСАМДЕСЕТ...
СКЛАЊАЈ РУКУ! НЕ ВИДИМ!

СКЛАЊАЈ РУЧЕРДУ...

СКРЕЋИ НАДЕСНО!

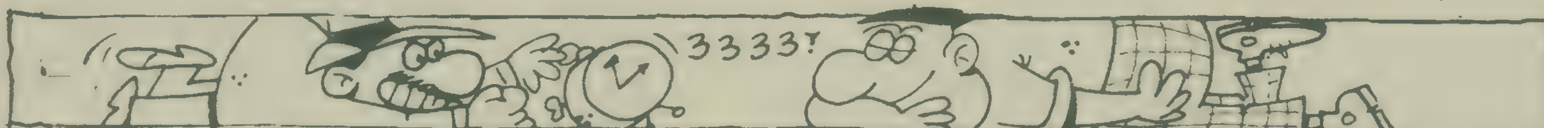
ЗЗЗЗ!

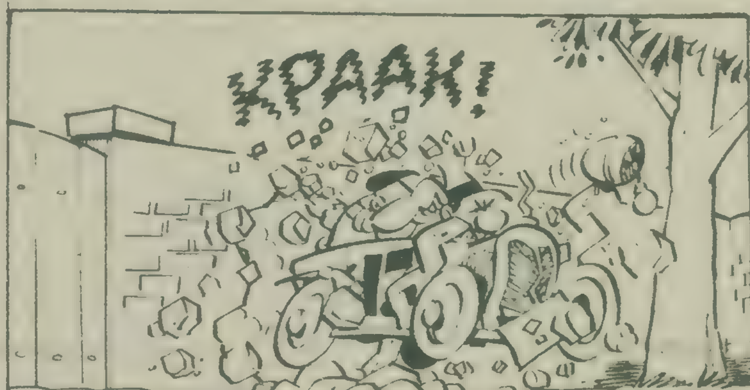
КРААК!

ААААА
ПЉУС!

ВИДИ ШТА СИ НАПРАВИО! САД МИ ПОМОЗИ ДА ГА ИЗВУЧЕМО!
ЗАШТО ЈА? ЛЕПО САМ ТИ ГОВОРИО КУДА ДА ВОЗИШ!

ДРЖИ ТУ СВЕСКУ И УОЗБИЉИ СЕ!

А ТИ ДОБРО СЛУШАЈ ШТА ТИ ГОВОРИМ!

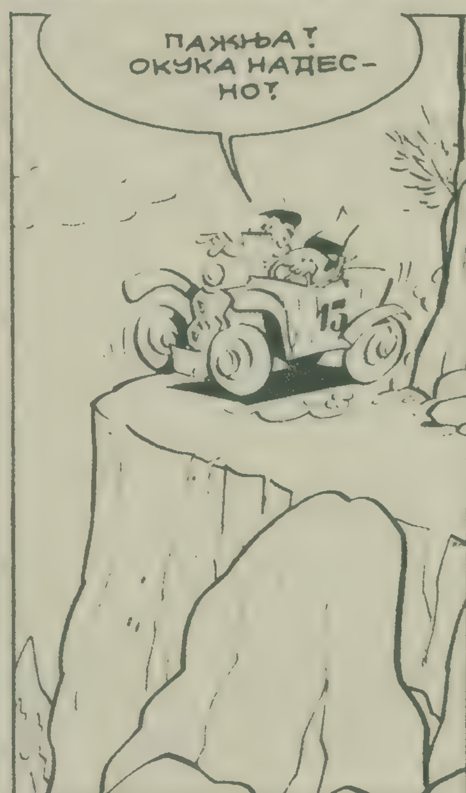
ПАЖЊА! ОКУКА НАДЕСНО!

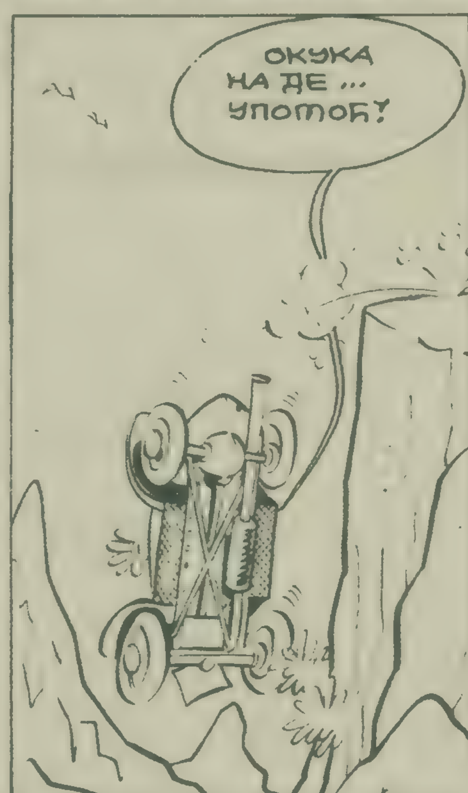
ОКУКА НА ДЕ ... УПОМОЋ!

ТРААС!

НАДЕСНО, ЈЕ ЛИ?
ЈА САМ САМО ПРОЧИТ'О ОНО ШТО ЈЕ У СВЕСЦИ!

ЕВО, ВИДИШ?

ДА, АЛИ СИ ПРЕСКОЧИО ДВЕ СТРАНЕ, ГЛУПАНЕ!

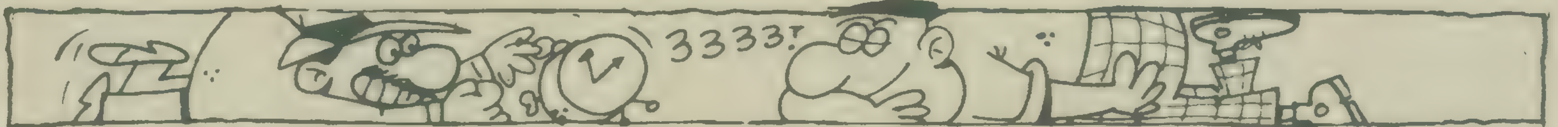
ЗЗЗЗ!

АУТО СЕ СКРОЗ РАСП'О! КАКО ЋЕМО ДАЉЕ?

БИХАА, КОЊИЋУ! ЈОШ САМО МАЛО!

ОПЕТ ИМАМ ГЕНИЈАЛНУ ИДЕЈУ!

?
ПРИЈАТЕЉУ, ДА МИ ИЗНАЈМИШ ОВО КЉУСЕ?

ХИТНО МИ ЈЕ ПОТРЕБНО...
НЕ МИСЛИШ ВАЉДА...

НЕ ЦЕЊКАЈ СЕ ВЕЋ УЗМИ ПАРЕ, А КОЊА ДОБИЈАШ ЧИМ ПОБЕДИМ!

КАКО ЛИ ЋЕ ДА ПОБЕДЕ С КОЊЕМ КОЈИ СЕ ЈЕДВА ВУЧЕ?

ОВО ЈЕ ОДЛИЧНО! УБЕДЉИВО СМО ПРВИ!
'ЕЈ! ЕНО ЦИЉА!

!!
УРААА! УСПЕЛИ СМО!
ПРВИ СМО! ОСВОЈИЛИ СМО НАГРАДУ!
?
СУДИЈЕ
13

ЖАО МИ ЈЕ, АЛИ ДИСКВАЛИФИКОВАНИ СТЕ! ПРЕМА ПРАВИЛИМА, ОВО ВОЗИЛО ИМА ЈЕДНОГ КОЊА ВИШЕ...

ТИ СИ КРИВ! ТИ СИ СВЕ ЗАБРЉАО!
ШТО СЕ СЕКИРАШ? ЗНАШ ДОБРО ДА ЈЕ ВАЖНО УЧЕСТВОВАТИ, А НЕ И ПОБЕДИТИ!
ИЗЛАЗ
КРАЈ

БИМ И БУМ

ПРОБУДИТЕ СЕ, КАПЕТАНЕ! РЕКЛИ СТЕ ДА ИМАТЕ ВАЖНА ПОСЛА...
ДА, ВРЛО ВАЖНА...

БРЗО, ДА НЕ НАИЂУ ОНА ДВА СПАДАЛА!
?!
ХЕЈ, ЧЕКАЈТЕ И НАС!

ДАЉЕ ОДАВДЕ! КАД СТЕ ВИ ТУ, НЕ МОГУ НИШТА ДА УПЕЦАМ!
СВИ СТЕ ВИ ШЕПРТЉЕ... И ОБИЧАН МАЈМУН БИ УПЕЦ'О ВИШЕ ОД ВАС!

ПЕТ САТИ ДРЕЖДИМ ОВДЕ И НИШТА...
УК-УК!

ЈЕСАМ ЛИ РЕК'О... ОБИЧАН МАЈМУН ЈЕ БОЉИ ПЕЦАРОШ! ХА-ХА!
УК-УК!
ШТА ТИ МЕНИ?!

БРЗО ВЕСЛАЈ, ДА СПАСЕМО ЧИКИТУ!
ХАЈДЕ САД БРЗО У ВОДУ!

ЧЕКАЈ, ПОКАЗАЋУ ТИ!
ХО-ХО-ХО!
УК-УК!
ДОХВАТИ ЊИХОВ ЧАМАЦ!

ЕВО ТИ... ТИ, МАЈМУНЕ ЈЕДАН, ДА НЕ ПРАВИШ МАЈМУНА ОД МЕНЕ!

УПОМОЋ! ОН МЕ ЈЕ ОЗБИЉНО СХВАТИО!

ПЉУС!

ЖАО НАМ ЈЕ ШТО НЕ МОЖЕМО ВИШЕ ДА ПЕЦАМО СА ВАМА, АЛИ ЧИКИТА ИМА ДА ОБАВИ НЕКЕ ВАЖНЕ ПОСЛОВЕ!
УК-УК!
A. DeCesare 3-11

НАЈЧУВЕНИЈИ ОПРОШТАЈНИ КОНЦЕРТИ

Секс Пистолс

The Beatles: Кендлстик Парк у Сан Франциску 29. августа 1966. Ни чланови групе, а ни публика нису знали да Битлси више никада неће наступати уживо.

The Cream:Ројал Алберт Хол у Лондону 26. новембра 1969. Опроштај од трија који су чинили Ерик Клептон, Џек Брус и Џинџер Бејкер. Снимљено за филм и плочу под именом „Goodbye Cream".

The Rolling Stones: Раундхаус у Лондону 14. марта 1971. Последњи наступ у Енглеској пре селидбе у Француску због високих пореских намета у домовини. Наравно, Стоунси још нису рекли коначно збогом.

The Band: Винтерленд у Сан Франциску крајем новембра 1976. Велики опроштај уз учествовање много познатих музичара. Снимљено за троструки албум и целовечерњи филм „Последњи валцер".

The Sex Pistols: Винтерленд у Сан Франциску 14. јануара 1978. Одмах после овог концерта Џони Ротен је саопштио да више није члан групе. Тако је завршена каријера најконтроверзније и најчувеније светске панк групе.

КАКО САМ ПОЧЕО

Енди Тејлор (Duran Duran): „Почео сам да свирам гитару веома рано, можда већ у петој години. Био сам самоук. Своју прву електричну гитару добио сам од оца за Нову годину када ми је било једанаест. Он је увек био веома модеран човек. Али најважнију улогу у мом музичком почетку имао је момак који се звао Дејв Блек и који је становао преко пута нас. Имао сам 13 година када ме је узео под своје и почео да учи основама џеза. Плаћао сам му једну фунту за сваку лекцију."

Енди Тејлор

НОВИ ПЛАНОВИ

Са Дејвидом Боувијем се никада не зна. Када је светом прострујала вест да ће играти негативца у новом филму о Џемсу Бонду, стигао је деманти јер због обиља обавеза Боуви није у стању да снима поред Роџера Мура. Зна се да један од најуспешнијих певача протекле сезоне ради на свом новом албуму, а у плану су и неке мање филмске улоге као што је она у новом филму Џона Лендиса, „У ноћи".

Дејвид Боуви

ИНСТРУМЕНТИ

БУБЊЕВИ

Основа сваке рок или џез групе. Један професионални комплет бубњева садржи:

1 **бас бубањ,** највећи елемент, свира се ногом уз помоћ педале која покреће „батић" уз помоћ педале и њеног механизма покрећу се један ка другом или их бубњар удара палицама

2 **добош,** поставља се најближе бубњару и најчешће се користи, има оштрији тон од осталих делова јер је најплићи и „заденфован" жицом која прелази преко доње коже

3 **контра-чинела,** два метална таса постављена на сталак и

4 **чинеле,** велики метални тасови постављени на сталцима изнад комплета и

5 **тимпани** чији број варира од два обавезна до бесконачно много колико их, што из потребе што из беса, постављају најчувенији рок музичари.

Најчувеније марке бубњева су лудвиг, премијер, пер, сонор, тама...

МУЗИЧКИ ПОЈМОВНИК

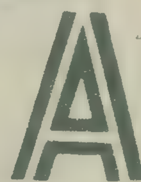

АКОРД

истовремено звучање три или више тонова различите висине. На клавиру, оргуљама, гитари и најновијим електронским инструментима могу се добити акорди, док дувачки инструменти тек здружени у секције или линије могу да дају акорде. Акорд се може добити у основном облику (**до-ми-сол**) или у обртају (**ми-сол-до**).

АРАНЖМАН

расподела звучне материје по договору између самих извођача или писањем партитура за све инструменте. Овај важан посао (који не искључује импровизације солиста) поверен је аранжеру. Он је обично или вођа састава или музичар из оркестра или музички стручњак са стране. Термин „аранжер" је из појмовника популарне музике.

„А" СТРАНА

хит (или форсирана страна) сингл плоче

АУТОМАТСКЕ РИТАМ МАШИНЕ

механичка достигнућа (углавном електронска) која се користе у ситуацијама кад бубњар није у стању да преузме све обавезе. Предност машине: темпо никад не варира.

АРТ РОК

рок је, у свом почетку, популарна музика у традиционалном смислу и елементи „уметности" су му непознати до појаве Битлса и Боба Дилена. Арт рок се као појам користи од краја шездесетих и почетка седамдесетих да би објаснио нове форме настале из коришћења традиције европских класичара или авангардних стремљења. Временом ће првобитни занимљиви експерименти прерасти у преозбиљне, надмене, претенциозне и досадне егзибиције. Класични примери: Емерсон, Лејк и Палмер (ELP), Кинг Кримсон (King Crimson)...

ДЕБЕО, ЛЕЊ И ПОНОСАН НА ТО

МАЧАК ГАРФИЛД КОЈИ ЈЕ ЗАХВАЉУЈУЋИ ДУХОВИТИМ И ДРСКИМ ИЗРЕКАМА ПОСТАО НАЈПОПУЛАРНИЈИ СТРИПСКИ ЈУНАК У САД, НЕДАВНО ЈЕ КРЕНУО И У ОСВАЈАЊЕ ЕВРОПЕ.

Прими најсрдачније честитке за свој први ТВ-шоу. Како се осећаш?

– Гладно!

– Зашто избегаваш секс и криминал!

– Шта ћеш, нико није савршен.

– Да ли ти је слава ударила у главу?

– Не, а и зашто би кад сам ја највећи!

Тако се кроз интервјуе шали само: Мачак Гарфилд. Јер, овом циновском мачору (по тврђењу аутора тежак је 7,5 килограма) са пругастим крзном може се да тако прича и „слика" за ТВ пошто је тренутно најпопуларнији јунак стрипа у САД. Ових дана пролећа 1984. стиже и у Европу у виду три свеске. (најпре у СР Немачку) а зналци тврде да се ту сигурно неће зауставити.

За око 55 милиона Американаца стрипови који се појављују у 1500 новина обавезна су свакодневна лектира. А дебела зверка која мјауче, јурца још и у 20 књига (у укупном тиражу од преко седам милиона примерака) тако да држи јединствен рекорд у својој бранши: на листи бестселера „Њујорк тајмса" истовремено се појавило седам наслова његових епизода?! Преко 1500 производа широке потрошње, које украшава лик дебелог тиграстог мачора, годишње доносе преко 200 милиона долара прихода: од дугмади за 50 центи, преко маскота од плиша диносауровске величине (цена 200 долара), постељине, хартије за писма, пивских кригли, па све до доњег веша за даме, на којем је исписана његова чувена изрека: „Мачке никад не питају – мачке увек узимају!"

„Оскар" за хумор и прождрљивост

А крајем прошле године приказан је први телевизијски шоу „Евс Гарфилда" који је привукао пред екране око 30 милиона гледалаца – податак који је америчке телевизијске босове натерао да се добро замисле над овим новим цртаним ликом. Популарност овог цртаног лика аутоматски је катапултирала у орбиту славе и богатства и њеног „оца", 38-годишњег цртача Џима Дејвиса. Дебели мацов је ем добио америчког „Оскара" за хумор, ем према проценама познатог привредног магазина „Форбес" годишње доноси зараду само на Гарфилдовим лиценцама и тантијемама преко пола милиона долара.

Мачков „тата" Џим Дејвис са супругом и синчићем живи на ранчу у Индијани. Инспирација му је непресушна, што није чудо кад се зна да је одрастао на фарми са 25 мачака! У Дејвисовој глави остало је сећање на та самосвојна, карактерна, себична бића, и то је данас основна црта његове стриповске креатуре. Прво: прождрљивост. „Ми, мачке смо у животу велики „солисти", али када се ради о ждрању онда смо врло друштвени", искрен је Гарфилд. Друго: Мачке воле да воде љубав (а ко то не воли?!). Ту, изгледа, Гарфилд понајвише погађа Американце право у живац и никакво чудо – код једне тако осетљиве теме – да је све то спаковао у врло опипљиву сентенцу која је у међувремену постала једна од водећих америчких крилатица: „Дебео сам и лењ – и поносим се тиме!"

Трећа Гарфилдова карактерна црта је: тврдоглавост. А уз то воли да господари и да се свађа. Због тих особина славни мачак каткада опече шапе. Гарфилд често напусти своје омиљено пребивалиште, кухињу састављену од раскомаданих кокошака и изгребаних људи, не би ли „истерао правду, мада најчешће ништа није право". У свим тим авантурама друштво му обично праве глупави пас Оди, једно парче шницле господичића Јона Арбакла, једна фотеља („како досадна ствар!") једна предебела ученица и кеса са кексима.

Мачкоманија

То што је Гарфилд постао највећи хит у стрип-бизнису није само последица „ере мачака у којој живимо" („Тајм"), која је избила у Америци средином 70-их година. У међувремену мачке преду у 27 одсто свих америчких домаћинстава?! А прошле године је у САД први пут продато (или купљено) више цица-маца него куца – чак за читавих 1,6 милијарди долара!

Џим Дејвис са лутком мачка Гарфилда који је тренутно најпопуларнији лик данашњег америчког стрипа.

Никакво чудо онда што у САД Гарфилдов хумор који креира Џими Дејвис има толико успеха. За разлику од нешто интелектуалније духовитости конкурентног стрипа „Пеанутс". Дејвис балоне обично испуњава изрекама које „изазивају ону врсту смеха после кога се боље осећаш". То му обично полази за руком, тако што се доследно држи онога што сматра основним правилом доброг цртача: „Што мање речи – то боље пали! Основно обележје комичног стрипа је уверљиво испричати виц".

Само два дана у месецу Дејвис ради на писању гегова. Фигуре, које иду уз те гегове, црта обично шест до осам недеља касније. Сатима мозга над скицама, све док Гарфилдове позе не буду у складу са његовим изјавама, као на пример: „Таман нешто крене слатко, а разум све забрља" и слично.

Још на факултету Дејвис је на предавањима искључиво шкрабао. „Зато није никакво чудо што сам постигао најнижи број поена у историји мог универзитета", хвали се Дејвис. Убрзо је напустио академско школовање и уз надницу од 1,60 долара на сат почео да ради у једној рекламној агенцији као помоћни цртач. Нешто касније постаје помоћник Тома Рајана, творца чувеног вестерн-стрипа „Тамблвид". Тамо је научио „шта је то дисциплина, којом се комичан стрип одржава из броја у број". Његов први покушај са сопственом креацијом стрипа „Gnorm the Gnat" пропао је и он је, срећом, схватио да за ту врсту комике на тржишту стрипа нема места.

Коначно је 1976. „родио" Гарфилда, да би га затим пуне две године дотеривао и онда га понудио једној агенцији. И догодило се нешто невиђено у том послу са 1500 стрипова који годишње преплављују америчке агенције: за само годину дана Џим Дејвис је постао милионер!

М. Ш.

СТРИП

ВАЖНО ЈЕ ПЕЊАТИ СЕ

Личи на неку модерну скулптуру, а у стварн је вештачка планина — иако човек у првом тренутку у то тешко може да поверује. Рађена је према детаљном упутству стручњака за алпинизам, висока је 22 метра, широка 32, а начињена од цемента, пластике и глине. Неко се, ето, досетио да будућим планинарима омогући тренинг на веома оригиналан начин. Ово је, сасвим сигурно, једина творевина ове врсте у свету, а налази се у Европи у Француској.

КАО ИЗ ТОПА

Орка или кит убица уме, изгледа, да буде веома питом (вероватно кад се добро нахрани) и послушан исто колико и омиљени, али по својој природи потпуно другачији, делфини. Као што и сами видите, овај је велика атракција луна-парка „Водени свет" у Сан Дијегу у Калифорнији, а најуспелија тачка му је кад дресера носи на стомаку, а затим нагло излеће из воде и избацује га у висину као топовско ђуле. Орке, баш као и делфини и остале мање и веће животиње из огромне породице китова, могу то да постигну јер у репним перајима имају тетиве које су јаке као челик.

АВЕ РИМЕ, САРИ ТЕ ПОЗДРАВЉА!

Стив и Арнолд су на све начине покушали да призову дух старог Рима. Направили су двоколице у нади да ће им оне послужити као времеплов за враћање у прошлост: њихових 40 „коња" заузданих у мотору, на жалост, нимало не личе на гиздаве атове који су вукли римске двоколице. Нема старог сјаја ни раскоши, али то Стиву Ловсону из енглеске покрајине Сари као да нимало не смета. Стариус Адамс, како се Стив прозвао, и сам је свестан да је он исто толико Бен Хур колико је Сари древни Рим. Али, њему и његовом друштву најважније је да се одлично забављају. Па ако и не успеју да залуде шире масе овим „троточкашима", бар ће моћи да се возикају до миле воље. А по речима Арнолда Кокла за њихове моторизоване двоколице могли би бар да се заинтересују фармери или пустињски истраживачи, возила су изузетно издржљива.

ЗАБАВНИКОВА ШКОЛА ДРЕСУРЕ

ИГРАЈТЕ СЕ НА ЊЕГОВ НАЧИН!

МА КАКО ОДАН, ПОСЛУШАН И ОРАН ЗА УЧЕЊЕ БИО ВАШ ПАС, НЕМОЈТЕ ПРЕТЕРИВАТИ СА ВЕЖБАМА. БУДЕТЕ ЛИ МУ ЗАНОВЕТАЛИ, ПАС ЋЕ САСВИМ СИГУРНО ИЗГУБИТИ СВАКО ИНТЕРЕСОВАЊЕ ЗА ОНО ШТО ЖЕЛИТЕ ДА НАУЧИ. ДА СЕ ТО НЕ БИ ДОГОДИЛО, ЈЕДНУ ВЕЖБУ ПОНОВИТЕ ТРИ-ЧЕТИРИ ПУТА, ПА НАПРАВИТЕ ПАУЗУ ЗА ИГРУ. НЕ УСТРУЧАВАЈТЕ СЕ ДА СЕ БАЦИТЕ У ТРАВУ И ВАЉАТЕ СЕ ПО ЊОЈ! ВАШЕМ ПСУ ЋЕ СЕ ТО МНОГО ДОПАСТИ.

Пошто сте привикли пса на поводник, време је да га научите и да иде без њега. Кренте у шетњу! Пас треба весело да иде поред ваше леве ноге. После неколико стотина метара пустите поводник на земљу да га вуче. Идите тридесетак метара тако а онда, не заустављајући се, откачите поводник и пребаците га преко рамена. Похвалним тоном издајте команду „поред" и наставите живо да корачате. Пас ће и даље ићи уз вашу леву ногу, то јест, ићи ће ако не одбије да сарађује са вама. Разлог за тако нешто не тражите у њему јер лежи у – вама. Значи да се нисте коректно понашали и да нисте успели да придобијете његово поверење. Да ли се тако нешто догодило, сазнаћете управо вежбајући да га водите без поводника јер се то заснива на поверењу. Уколико јесте, наш савет вам је да све почнете из почетка, али да сада радите систематски, са пуно стрпљења. Али, ако ваш пас, пошто сте му скинули поводник, настави да иде уз вас као да се ништа није догодило, будите задовољни очигледно је да сте правилно поступили са њим и да вам он верује. Шта ћете лепше од тога?

Већ после неколико дана можете све вежбе да радите без поводника, употребите га само кад хоћете да савладате нову „лекцију" Кад год скинете поводник, обавезно командујте „поред": тек после неколико корака пустите пса да се изјури. Врло је погрешно ако он ово ослобађање схвати у смислу „можеш да радиш шта хоћеш".

Шта ћете урадити ако пас хоће да се удаљи од вас без ваше воље? Одмах употребите свежањ кључева или ланац (држите их у десном џепу како бисте увек знали где се налазе). Заправо, довољно је само да зазвечите њиме и командујете „фуј" и „поред" Пошто је већ осетио лоше последице тог звекета на себи, пас ће се вероватно вратити. Не учини ли то, мораћете да га гађате. Овог пута ефекат сигурно неће изостати: сместа ће потражити заштиту код вас. Ви се, наравно, нећете надурити већ ћете му љубазно речи: „поред, добар пас, тако је добро".

Да псу не би досадила вежба вођења без поводника, биће добро ако је прекидате вежбом „седи". Њен циљ је да пас седне, на команду или без ње, сваки пут кад ви станете да погледате нешто, одморите се или да бисте поразговарали с ким. Код извођења ове вежбе пас треба да буде на поводнику, да је пажљив и очекује команду. Кренте неколико корака, затим станите, десном руком мало оштрије повуците поводник навише а левом притисните сапи пса ка земљи. Истовремено командујте „седи". Како ће ваш пас доживети ову вежбу? На команду „седи" осетиће притисак на сапима који неће престати све док задњим делом не додирне тле. Тај притисак неће му нимало пријати али ће престати чим се спусти. А чим седне, похвалите га, речима и благим тапшањем. Разлику између ова два доживљаја ће лако уочити па ће настојати да што пре изврши вашу заповест. На крају, скренућемо вам пажњу да сваки пут кад му командујете „седи", подигнете навише своју главу. Пас ће то врло брзо приметити тако да ће већ после неколико дана бити довољно да направите тај покрет па да он седне.

Ђ. Перовић

ЗА ЧИТАЊЕ НАГЛАС

БАШ ЗГОДНА ЦУРИЦА

Дејмон Рањон је био вечито млад и кочоперан човек који се двапут женио и разводио, а одела је мењао шест пута на дан. Зато је и лагао да је рођен 1884. године, док је у ствари тачно да је дошао на свет, то јест на Далеки односно Дивљи запад, 1880. године. И дед и отац су му се селили из места у место са штампаријом и карабином, тукли се с Индијанцима и издавали новине. Отац се мало бринуо о њему тако да су га школовали и хранили други добри људи. Остао је веран породичној традицији и постао главна звезда малих новина у малим местима, а затим у Сан Франциску и Денверу. У Њујорк је дошао када је имао око тридесет година и прославио се и као новинар и као писац. Дивљи запад и Њујорк су му и омиљене теме. Усавршио је нарочито стилизацију шатровачког говора западних пробисвета и њујоршког подземља, помешану од уличних израза и покушаја имитације канцеларијског језика којим они говоре када се труде да буду фини. Највише га хвале зато што је у гангстерима и грубим траперима умео да нађе велико људско срце и мале људске слабости. Њему су нашли рак у грлу и умро је 1946. године.

Једног врућег дана осамдесетих година прошлог века упадне Једноруки Џек Медокс са својом бандом псујући и пуцајући у моје родно место на Западу, с намером да опљачка Националну сточарску банку. Наравно, ја тамо нисам био али ми то прича деда који је тада седео у хладовини испред крчме Код зелене светлости на столици нагнутој унатраг све до зида. Тај Једноруки Џек Медокс био је пљачкаш возова и крадљивац стоке и како год окренеш лош момак а сваки човек у његовој банди био је отприлике такав мада су неки можда били и гори од других. Тога пута с њим дојашу Зеб Колтри, Зли Пит Џекобс, Зубати Чарли Виљемс и два Керикова дечка. Упадну они у галопу дижући тешку цеву. Сви имају револвере с буренцетом и пушке винчестерке и док бришу авенијом Санта Фе према Националној сточарској банци пуцају офрље у кога стигну, укључујући ту и мог деду. Разуме се, не мисле они да некога нарочито потрефе, него хоће да се људи кифелују с улица и то постижу без велике муке. Деда каже да се врло мирно дигао са столице и ушао у крчму Код зелене светлости, као да улази на по пиће, јер он не воли да буде странка у пљачки, чак ни као сведок, али чика Ебнер увек прича ту причу мало друкчије. Дакле, мој стриц Ебнер каже да је био у крчми и с неким друштвом чешљао ситан покер, кад наједном нешто улети као слепи миш из пећине и следеће што је чуо било је опасно ломљење стакла на задњем прозору кроз који се деда упутио.

Јасна ствар, чика Ебнеру не можеш никада да верујеш јер он воли да изврће ствари. Било како било, деда каже да је чика Ебнер можда љуштио покер када је почела пуцњава али да сигурно није играо карте два минута касније. Деда каже да је чика Ебнер наврат нанос отфурао у подрум и чак када допустимо педесет одсто истине у изјави чика Ебнера да је тамо тражио пуцу, факат је да одатле није изишао четрдесет и осам часова, па и онда зато што је био гладан и пропао.

Иначе, грађанство је било мало заступљено на улицама у време када су Једноруки Џек Медокс и друштво стигли пред Националну сточарску банку. Једини на видику био је стари Пет Дилон, пандур. Он се сакрио иза пумпе и пуца из све снаге на Једноруког Џека. Али стари Пет није неки махер за пуцање и Једноруки и мафија не брину много за њега, све док стари мангуп не истури ћупу много иза пумпе те га Сид Керик скине винчестерком.

Једноруки Џек, Зеб Колтри и Зли Пит Џекобс скоче с коња пред банком и уђу, а други остану напољу да упуцају свакога ко наиђе. Једноруки Џек, Зеб и Пит имају револвере за појасом и, ако вас неко пита како изгледају, изгледају прилично незгодно. Једноруки Џек оде до благајничког шалтера, покаже своју кубуру лицу које се тамо налази и рекне овако нешто:

– Сипај тај сос овамо – каже – и пожури.

Е, тада се Једноруком Џеку десило ово: неко гурне цев његове пуце и он опази да изблиза гледа у лице једне баш згодне цурице а цура му вели овако:

– Где си бре, Џек! Какав си? Дакле господине, та цура није нико други него Дејзи Бартфилд, чији је ћале Ден Бартфилд био благајник Националне сточарске банке и она у благајничком кавезу, како се доцније испоставља, замењује татицу кога је ухватио реуматизам.

А Једноруки Џек стоји и гледа је отворених уста и не зна шта да каже а Дејзи Бартфилд говори и даље, љубазна као корпа колача.

– Где си се завукао све ове године, Џек? – каже она Једнорукoм Џеку. – Шта ме тако гледаш? Зар ме се не сећаш? – Дејзи Бартфилд!

Наравно, Једноруки Џек се не сећа јер он у току целог свог живота није видео Дејзи Бартфилд. У ствари, мало људи из мог родног места је и зна јер је баш дошла на распуст из колеџа на истоку. Она само заговара Једнорукоr да се извади на време.

И док тако Једноруки стоји, бући у њу и мисли шта да каже, Дејзи Бартфилд и даље тороче.

– Чудна ствар да ме се не сећаш Џек – каже. – Зар сам се толико променила за неколико година?

Наравно, цела та фолиранција траје неко време, можда пет-шест минута, а можда и више, а неколико минута су ти драгоцени кад стрижеш банку.

И док Једноруки Џек стоји тамо као скамењен, грађани мог родног места се приберу и скупе наоружање и одједном са сваког крова и прозора у улици почну да долећу врући меци.

Зубати Чарли Виљемс се сманђрља код првог пуцња а два Керикова дечка, који и иначе немају много чврсту петљу, забију мамузе у коње и ухвате маглу. Када су чули галаму, Једноруки Џек, Зеб Колтри и Зли Пит излетеше из банке, а старом Једнорукoм одвали и друго крилце метак за који деветнаест наших најодличнијих грађана тврде да су га они опалили.

Зли Пит, најхрабрији даса који је икада обуо ципеле, скупи Зубатог Чарлија, баци га на коња и одјаше уздигнуте главе не бренујући много зрна што звижде око њега. Зеб Колтри покуша да покупи Једнорукоr али га један метак ошине по рамену и све што успе то је да се сам попне на коња.

И тако сви штурну сем самог Једнорукоr и кад му је доктор Вилкокс саставио руку одведу га у ћорку, како се каже за затвор.

Док су га закључавали, Једноруки је изгледао много збуњен, као човек који у себи нешто думише и на крају ће Бобу Девису, шерифу, овако:

– Бобе – каже – не могу да се сетим оне цуре у банци. Не памтим да сам је икад негде видео. Све ми се чини да се пребацила.

Дејмон Рањон

ОБРАЧУН У МАЛИМ ОГЛАСИМА

ОДРИЧЕМ СЕ СВОЈЕ ЖЕНЕ, М

У ПОЧЕТКУ СУ СЕ МУЖЕВИ, ОГЛАШАВАЈУЋИ МРАЧНЕ СТРАНЕ БРАКА У НОВИНАМА, ТРУДИЛИ ДА САЧУВАЈУ СВОЈ НОВАЦ. КАСНИЈЕ СУ ШИРОКОМ ЧИТАТЕЉСТВУ УЗ ПУТ НАБРАЈАЛИ И СВЕ МАНЕ И РЂАВЕ ОСОБИНЕ СВОЈИХ РАСИПНИХ И НЕВЕРНИХ ЖЕНА.

По свим словима одговарајућих параграфа енглеског закона од пре два века, од тренутка када положи брачни завет жена је постајала искључиво власништво мужа. Закон је у свему ишао на руку супрузима, сем у једном – ако је све њено припадало њему, припадали су му и дугови које она направи.

Ствар с дуговима се мужевима никако није допадала, али је решење убрзо нађено. Један правник из Конектиката (који је у то доба још био енглеска колонија), овако је „прочитао" закон: тачно је, женини дугови падају на терет мужу, сем у случају „када је супруг у стању да пружи доказ изричитог неслагања". Како су жене наставиле да се задужују у мужевљево име, новине су преплавили огласи који су пред широком читалачком публиком непобитно доказивали да им се супрузи с тим изричито не слажу.

Ем ми прети, ем жели да умрем

Између 1766. године када се у „Конектикатском дневнику" појавио први оглас ове врсте и 1820. године, у деведесет и четири одсто случајева огласе су давали мушкарци који су се у почетку жалили на бољку звану расипање новца.

„Будући да ме је Бети Нед... којом сам некад био ожењен, а која је од пре неколико година утекла из брачне постеље и која је од тада рађала децу другим мушкарцима, утерала у дугове, а обавештен сам да намерава то да поново..."

До 1770. оглашавање мрачних страна сопственог брака ипак није било нарочито распрострањено. Како је с временом обичај узимао маха, то је и језик кивних мужева постајао грубљи, а оптужбе разноврсније:

„Моја жена Мери је луда, поремећена жена..."

„...моја жена... ме је злостављала увредљивим понашањем и речима сувише простим да би се штампале..."

„...Мери ...је у протеклим годинама потезала на мене оружје у намери да ме убије и много пута пожелела да умрем."

У почетку су огласи имали једну једину сврху: забранити расипницама и неверницама да купују, тргују или продају. Касније, када су супруге по имену Послушна, Стрпљива, Покорна, Захвална, Разборита и Сагласна, супротно својим именима, почеле да напуштају брачна огњишта, мушкарци су одлучили да помоћу новинских огласа „надаље забране свим особама да им пруже уточиште и праве друштво".

Нешто касније више их ни то не задовољава: у случају да је жена била способна да зарађује супруг је у новинама оглашавао своје искључиво право на њену зараду, а понеки пут и давао на знање: „Овим забрањујем свим особама... да је упосле као бабицу или у било ком другом својству".

Нипошто испод 240 речи

Оглашавале су се и жене, само изузетно ретко. У педесет и четири године, 341 мушкарац огласио је расипничке и остале особине своје жене на страницама „Конектикатског дневника". За исто то време, јавила се само двадесет и једна жена. Лед је 10. септембра 1770. пробила извесна Марта Грифен и то тек као одговор на оглас господина Грифена:

„...Мој муж ...је више пута бежао... остављајући мене и моју малу децу у тешким приликама..."

Годину дана касније одважној Марти придружила се Хана Смит: „Како су жене слабије, мислим да је крајње време да се поткрешу крила тој ватреној господи која заузимају толико простора у нашим новинама".

Да ли је то имало некакве везе с Ханиним упозорењем или не, тек господа мужеви се читаве следеће године нису огласили.

У то доба је таквих као што су Марта и Хана ипак било мало, па су тако између једног и другог женског оглашавања понекад пролазиле године. Ако је тачно да су се тешко и нерадо на то одлучивале, тачно је и да, кад би се једном одлучиле, паре нису узалуд расипале.

Док су огласи које су давали мушкарци ретко прелазили дужину од осамдесет речи, жене су ту тек хватале залет: у просеку су се потписивале после двеста четрдесет речи. При том им се никако није могло приговорити да немају шта да кажу:

„Он ме је ...у свађама које је тешко набројати ...избацивао из кревета ...засипао пепелом да ме угуши ...усред ноћи поливао хладном водом из бунара..."

Узме ли се још у обзир да од двадесет и једне жене које су прибегле огласима само њих три мужеви нису претходно прозвали у новинама, мора се признати да су ма колико оштро њихова одбрана звучала оне још увелико биле слабији пол:

„Будући да је мој нечувено лажљив муж... са задовољством у вашим новинама изјавио како..."

„Џемс Тејлор је био тако нечовечан, неувиђаван и груб да огласи како...

„Читајући јучерашње новине, на своје велико изненађење, открила сам да ме напада онај који би требало да буде мој пријатељ и муж"

Деведесет четири: деведесет три

Почетком деветнаестог века брачних мука и трзавица свакако није било мање, али се њихово оглашавање у „Конектикатском дневнику" ипак прореди-

...УЖА СВОГА НЕ ПРИЗНАЈЕМ

ло, највероватније из два разлога.

Први је био чисто техничке природе. Године 1794. „Дневник" је са три прешао на формат од четири ступца, три године касније на пет, а 1816. на шест ступаца. Са сваким повећањем формата, огласи су бивали све мање уочљиви и примамљиви за око и сујету иако су и даље имали исто правно дејство.

Игром случаја, исте 1797. када је „Дневник" прешао на пет ступаца, у Конектикату је ступио на снагу законски пропис по коме је свако ко је желео да се разведе претходно морао у новинама да објави тзв. Молбу за развод. Читаоци су ускоро имали прилике да се увере како је жена којима је до развода – напретек.

Тако је коначно успостављена некаква равнотежа: од 1797. до 1819. године 162 незадовољна мужа послужила су се огласима да се одрекну својих жена и њихових дугова и да уз пут широком читалаштву наброје све њихове мане и грешке, али су зато, у истом раздобљу и на страницама истог листа, 183 супруге објавиле своје молбе за развод.

Деведесет и четири процента мушкараца је оглашавало, деведесет и три процента жена молило за развод. Мрачно-брачна битка најзад се водила готово изједначеним снагама: један ударац они, један оне...

Тајно пратимо и надзиремо!

Разглашавање брачних тегоба у више хиљада примерака нипошто није био искључиво туђ обичај. Предратна „Политика" имала је за то резервисан простор, у малим огласима, с тим што су се код нас оглашавали они, а оне су, читав век пошто су Американке мање-више ућуткале своје мужеве – ћутале.

Трећег јануара 1930. Драгомир Живановић настањен у Београду у Улици Јове Илића 192 дао је следећи оглас:

„Моја брачна жена Велика Живановић рођена Петковић отишла је од мене 1924. године, за коју не знам ни данас где се налази. Стога објављујем да јој нико ни шта не даје на моје име јер нећу признати никакве њене дугове, како моралне, тако материјалне".

Како су у то време мали огласи од 15 речи стајали 16 динара, а свака даља реч још по динар, Драгомир је на наведени оглас потрошио 50 предратних динара. Да су се Велика и Драгомир којим случајем боље слагали, она је за те паре могла да добије „кућне ципеле од девине длаке" (читај: папуче) јер су ове коштале 49 динара или бар трећину „отворених ципелица од свиленог атласа за плес и друштво" од 169 динара

Пре него што би се огласили, мужеви су у неким случајевима прво сумњали. Њима је и био намењен оглас објављен у „Политици" од 4. јануара 1930:

„Тајно праћење и надзор особа врши детективски биро „Безбедност", Чика Љубина 19/ИИ. Споразум и телефоном 25–87".

Александар Митровић из Ситничке 25 у Београду уопште није имао разлога да у било шта сумња:

„Моја жена Роксанда напустила ме по други пут... дугове које начини на моје име не признајем... (10. јануар 1930).

Колико да непојмљиво дрским изузетком потврди свеопште правило, 31. јануара исте године огласила се и једна жена: „Мој муж Ђорђе Јовановић напустио ме је и не живи са мом у заједници. Упозоравам свакога да дугове које учини на моје име не признајем, а тако и менице пошто сам неписмена". (Марија Јовановић, пређе Васиљевић).

Изузетак или не, тек времена су се мењала. Седмог фебруара исте године у „Политици" је објављено да је г-ђа Наталија Михајловић – Ђурић промовисана за доктора целокупне медицине на београдском Универзитету.

Године 1936. мали огласи су већ били двоструко скупљи: 33 динара за петнаест речи, свака даља реч 2 динара, али се на њима и даље није штедело.

„Позивам своју жену Невинку рођену Кирић из Панчева која је без мог одобрења напустила кућу да се у року од три дана врати, иначе је нећу признати за жену..." (Пера Тубић, Београд).

„Моја жена Станка напустила ме без мог одобрења, како се неће да врати на продужење брачног живота изјављујем да њене дугове не признајем. Станко Илић, железничар из Зајечара. "(15. јануар 1939)

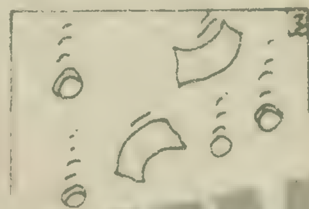

Мамина јединица, породични милиони

Толики изливи јада и једа нису поколебали читатељку која је у истом броју у коме Станко призива Станку дала следећи оглас

„Мамина јединица, 23 године стара, иметак милион и по динара. Тражим мужа богатог срцем и душом".

Милион и по је, ваљда, био довољан за обоје.

Неки су штедели или паре или речи или једно и друго:

„Не живим заједно са женом Верка Блажевић из Прилепа. Дугове не признајем. Јанчевић Риста из Тополчана". (14. фебруар 1939)

Риста и његови сапатници наставили су да оглашавају своје јаде као да се свуда око њих, у Европи и свету, није спремао други светски рат. Сасвим је могуће да их ништа ни даље не би омело да „Политика" 1941. није престала да излази.

У првом броју штампаном у ослобођеном Београду 1944. године, брачне невоље устукнуле су пред невољама друге врсте: људи су у малим огласима јављали да су живи и здрави, тражили своје најмилије, нешто касније и изгубљена документа. Једно време – ново време није имало времена за брачне јаде.

М. Илић

„...МЕРИ ЈЕ ...У ПРОТЕКЛИМ ГОДИНАМА ПОТЕЗАЛА НА МЕНЕ ОРУЖЈЕ У НАМЕРИ ДА МЕ УБИЈЕ И МНОГО ПУТА ПОЖЕЛЕЛА ДА УМРЕМ...

КРУШЕВО

РЕПОРТЕРИ „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА" ПОСЕТИЛИ СУ КРУШЕВО НА ЊЕГОВ НАЈВЕЋИ ПРАЗНИК – НА ДАН УСТАНКА КОЈИ ЈЕ ОВАЈ ГРАДИЋ УВЕО У ИСТОРИЈУ И СНИМИЛИ ОВУ ВАРОШИЦУ С ЛЕПИМ КУЋАМА КОЈЕ НИЈЕ МОГАО ДА ЗАБОРАВИ НИ СЛАВНИ АРХИТЕКТА КОРБИЗИЈЕ.

ДЕСЕТ ДАНА КОЈИ СУ ПОТРЕСЛИ БАЛКАН

Недеља, 2. август 1903. У центру вароши поред цркве Св. Николе маса света. Илинден је, светковина сточара, а ово је сточарски крај. Ту је још и свадбена поворка са много званица. Позваних али и оних других. Неколицина их је са сватовима ушла у цркву али није изашло око

1 С обе стране Крушевске речице диже се варош као какав амфитеатар: од најнижег дела насеља до највишег пуних је 100 метара, ниједн[illegible]но сунца.

2 Пиштољ и кама укрштени на Јеванђељу: чланови ВМРО на овоме су полагали заклетву. Експонат је изложен у Историјском музеју илин[illegible] ниједног [illegible]та! Кад и дођу у сукоб, људи седну за сто и то сами реше, без судија. Тако се, кажу, дуже живи.

3 На месту одакле је Никола Карев командовао одбраном Републике уздиже се импозантан споменик (дело Јордана и Искре Грабул) који треба да представља бомбу или мину. У првом плану је учионица где се [illegible] упознају са историјом ове вароши.

4 Сваког четвртка центар чаршије је пун, пијачни је дан. За овај некад искључиво сточарски и трговачки крај везан је и настанак имена квалитетног овчијег сира – качкаваљ. Наиме, овде су сточари углавном били Власи а на влашком каш (или кач) значи сирење, а каш ди кавала – сирење за Кавалу, град и пристаниште у Грчкој где се овај сир продавао у огромним количинама.

5 Једна од особености староградске архитектуре Крушева су без сумње балкони. У списима налазимо податак да је овде 1927. боравио и славни француски архитекта Корбизије који је, кажу, био одушевљен крушевским зградама.

поноћи, кад је варош са близу десет хиљада становника утонула у дубок сан. Са [illegible] Св. Николе одјекнула су звона. Убрзо затим и пуцњи.

Звоњаву су прихватиле и друге три цркве у месту. Мирна ноћ у мирној вароши претворила се у пакао. Са свих страна чули су се пуцњи, узвици, неке зграде су већ биле у пламену. Одреди македонских устаника освојили су неколико најважнијих објеката, али запело је код зграде уђумата из које је жандармеријска посада пружала жилав отпор. Тек их је ватра приморала на предају, тако је било и са зградом Пореске управе.

Међутим, одред Наумова Аљабаке никако није могао да заузме касарну коју је бранило 60 турских војника. Није помогла ни ватрогасна пумпа која је избацивала петролеј. Турци су пожар брзо и вешто гасили. Борба се одужила до подне кад је у помоћ стигао одред Питу Гулија. И он је покушао да Турке ватром истера из зграде и – успео, нису успели да угасе пожаре које су изазвале запаљиве флаше шпиритуса.

У међувремену је око [illegible] Прилепа покушало да притекне у помоћ посади Крушева, али су их устаници одбили. Предвече је Крушево ослобођено, а већ сутрадан проглашена је Крушевска република. Формирана је и нека врста владе, чак су изабрани и министри, њих шест. За председника новоформиране републике, прве такве врсте на Балкану, изабран је Никола Карев.

Република није била дугог века. Турци су покренули огромне снаге и опколили варош на обронцима Бушеве планине – 20 хиљада добро увежбаних војника против 1200 устаника. Али, ултиматум Бахтијар-паше да се предају одбијен је уз узвик који је и постао симбол Крушевске републике: „Слобода или смрт!" Тринаестог августа у зору Турци су артиљеријском ватром почели напад.

Историја коју у Крушеву љубоморно чувају бележи права чуда од јунаштва. Прво код села Сливе где је четрдесет устаника неколико часова одолевало да би на крају, како не би Турцима пали у руке, десетак њих извршило колективно самоубиство. Сели су у круг и један другом, последњим метком, пуцали у главу. И непријатељ им је одао почаст: изнад мртвих тела испаљен је почасни плотун. Слично је било и на Мечкином камену где је 370 устаника под вођством Питу Гулија скоро читав дан бранило продор у варош. Тек око осам увече, после жестоке борбе прса у прса, отпор је сломљен. Република је отишла у историју као „прва оваква држава на Балкану са много социјалистичких примера". У документима стоји да је „први пут од Париске комуне створена револуционарно-демократска држава".

П. МИЛАТОВИЋ
снимио: Љубомир ПАТРНОГИЋ

4

5

3

ЈАЦЕК ПЈЕКАРА

ОСТАЈЕМ!

На мапама тај предео није постојао. Место је било означено као бела мрља. Пут је водио уз високу стену. Рогер је ишао уском стазом и није смео да погледа доле, у провалију. Ишао је напред гоњен неком непознатом силом, неким наређењем. На крају стазе је сео. Доле је хучала река и разбијала се о огромно камење.

Нешто га је незадрживо вукло доле. Одлучио се у тренутку.

Падао је дуго, толико дуго да је стигао да види цео свој живот.

– Драги господине – рекао је – захвалан сам вам на гостопримству, упознао сам ваш диван град и добре честите људе. Ипак, глас срца зове ме натраг у моју родну земљу. Време је да се опростим – рекао је Рогер.

Велики Паладин се насмешио.

– Штета, волео бих да заувек останеш у Лорији.

– Дозволите ми да видим свој дом и своје најближе. Обећавам да ћу се вратити.

– Заволео сам те као сина и разумем твоју носталгију. Нећу да те задржавам, само знај ко се врати у свој свет не долази више код нас. Морам да потражим дозволу за твој одлазак од Владара.

Владар је примио странца у тамној, богато намештеној соби, пуној меких источњачких тепиха и упаљених свећа. Седео је у дубокој фотељи. Гледао га је великим плавим добрим очима.

– Чуо сам да желиш да се вратиш?

– Да. Тугујем за својима – одговорио је Рогер.

– Твоја титула егха Партеона, коју смо ти дали, доживотна је и даје ти право да се вратиш у наше царство.

– Мислим да ћу се вратити. Заволео сам ваш град и његове становнике али сваке ноћи муче ме неки страшни снови. Код својих ћу се смирити.

– Данас буди мој гост. Позивам те на опроштајни ручак!

Сели су за сто. Три лепе девојке почеле су да играју. Мелодија је била тужна и невероватно лепа. Подсећала га је на нешто чега није могао да се сети. Једна од њих је запевала. Није разумео речи.

– Песма говори о нестанку богатог и лепог света. Једне ноћи непознате зле силе, нека катаклизма, уништила је тај рај и он никада више неће постојати – објаснио му је Владар.

– На ком је језику та песма? Никада га нисам чуо, говор је тако мелодичан.

– То је лахини, језик који познају само наследници прадавних владара.

– А ова девојка која пева?

– То је Лауриен, ћерка Владара целе Лорије, моја кћерка, будућа Владарка Лорије.

– Опростите...

– Ниси могао да знаш. Једи, сутра те чека напоран пут. Лауриен ће те испратити до капије града. Ти не знаш лозинку за стражаре а они никога не пуштају ван граница.

Рогер није имао снаге да скине поглед са лепе Лауриен.

Ишао је поред будуће Владарке. Гледао је са стране њено савршено лепо лице, очи, косу.

– Каква је садржина песме коју си јуче певала?

– Мој отац ти је довољно рекао. Не смеш да знаш више иначе не би могао никада живети мирно. Туга би те терала да се вратиш у Лорију, а ти више не би могао да је нађеш. Јер, ко се једном одрекне снова не може бити срећан.

– Твој град, твој свет, Лауриен, толико је диван!

– Мој свет, наш свет... – насмешила се – имаш право, тај свет је само наш, или је можда сада постао твој? Границу не може прећи свако.

– Али ја сам је прешао!

– Жао ми је што сада идеш...

– Лауриен, једна твоја реч и останћу...

Пружила је руке према њему.

– Ето капије. Задње страже ће те пропустити. Добили су наређење.

Рогер је прихватио њене беле, дугачке прсте и пољубио је. Морао је да се савлада, да је не задржава у својим рукама превише дуго. А када је подигао главу и погледао њене очи, она је прошапутала:

– Остани...

Те ноћи дуго је лежао будан. Остао је. Само због једне речи лепе Владарке. Осећао је да је воли целим својим бићем. Њена слика стално му је била пред очима.

Пред зору се пробудио са криком. Опет је сањао исти сан. Кроз отворен прозор видео се град у рушеви-

нама. Бледи месец бацао је сребрнасто светло на изгореле зграде са којих се полако дизао црни дим. У ваздуху су летела јата уплашених врана које су језиво грактале. Од дивног, пуног живота града остала је само црна пустош.

Потрчао је степеништем доле. Кроз отворена врата угледао је зелене пиније и бели мермер палате Владара, на градским зидинама торњеви...

– Шта се десило? – питао је Велики Паладин и пружао му чашу неког густог, жутог напитка. – То ће те смирити.

КО СЕ ЈЕДНОМ ОДРЕКНЕ СНОВА – НЕ МОЖЕ БИТИ СРЕЋАН.

– Опростите ми, господине, али ноћни кошмар је био тако истинит да сам био сигуран да се то уистину десило.

У собу је ушао слуга и рекао да долази неко много уважен. На вратима се појавила Владарка Лауриен.

– Чула сам да ниси добро. Мораш бити јак, знаш да те чека дугачак пут.

– Решио сам да останем...

Велики Паладин је изашао из собе.

– Мораш ићи, ти то желиш...

– Ништа не разумем, Лауриен. Владари, палате, тај предиван град, као да су оживела нека стара времена. Твој град се налази на два дана хода од мога града, а никад о њему ништа нисам чуо.

– Два дана си ти пешачио, откуд знаш колико би требало некоме другом?

– Владарко, кажи ми истину, где се налазим? Шта се то са мном дешава? Откуд ја из свог модерног, електронског, лудог града одједном у твоме мирном прекрасном граду?

Лауриен се уозбиљила.

– Сећаш се песме коју сам певала оног дана? Говори о граду који је умро, уништен не зна се како. Град је био престоница напредне и развијене земље у којој су живели добри паметни људи, научници, мудри старци. Катастрофа је у току једне ноћи уништила град. Остале су само рушевине које вечито тињају. Ипак, сачувала се доброта и племенитост тих настрадалих људи.

Свако ко је долазио у тај град и био прави човек оживљавао га је. Опет је био жив и величанствен као некада, у сновима дошљака. Он би живео у њему неко време, радовао се заједно са његовим становницима, док се неке ноћи не би пробудио и приметио да је град био сан, плод његове маште, остварење његових жеља...

– Је ли то садржај песме или моја историја?

– Ко зна где се завршава песма, а где почиње живот...

– Дакле, све то што видим не постоји? Ни ти ниси стварна?

– Нисам, а тако радо бих била стварна јер сам срећна...

Мрак је почео да се разилази. Роџер је отворио очи. Лежао је на широкој стени. Болела га је глава и десна нога. Није пао далеко, само неколико метара. Спасла га је ова камена избочина. Био је жив!

Али, откуд му та сигурност да је жив? Можда је овај свет овде сан а Лорија стварност? Било му је зло. Прешао је руком преко чела. Опет му се мрачило пред очима. Осетио је топлу лепљиву крв на својим рукама. Опет потпуни мрак. Негде далеко чуо је звона...

Ухватио је њене руке.

– Луриен, осећам топлоту твојих прстију, волим те и не могу да живим у другом свету, само у томе у коме си ти.

Она је наслонила лице на његово раме. У граду је звонило стотину звона. Град је био срећан, имао је разлога да опет живи.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

аутор ВеМак

аутор ВеМак	ДЕО РУКЕ	ОСВЕЖЕЊЕ, ОПОРАВАК	ОПИТИ, ПРОБЕ	УМЕРЕНИ, ТИХИ	ВЕЛИКЕ КОНТАКТНЕ МАСЕ ЛЕДА КОЈЕ ПЛУТАЈУ	ЛАКО ИСПАРЉИВА ТЕЧНОСТ	ЈАВНИ МАСОВНИ НАСТУП

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: пролеће, латерит, изотера, Миломир, ало, ил, Агатон, азили, е, Мија, сп, стартер, ти, муве, Ест, Рас, реалист, д, писта, аристон, мост, По, ме, Мо, Тартаља, анион, н, вијчано, ајак, ад, На, онда.

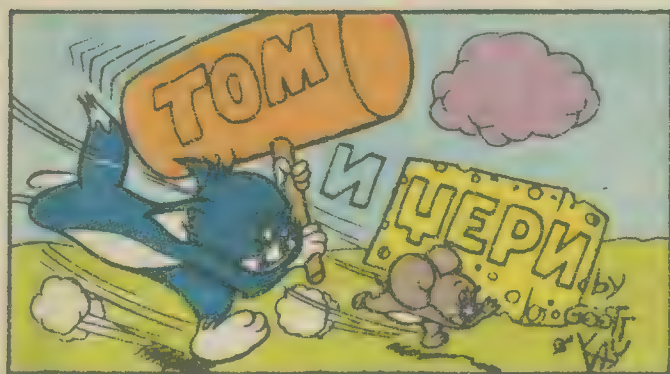
ТОМ
И
ЏЕРИ

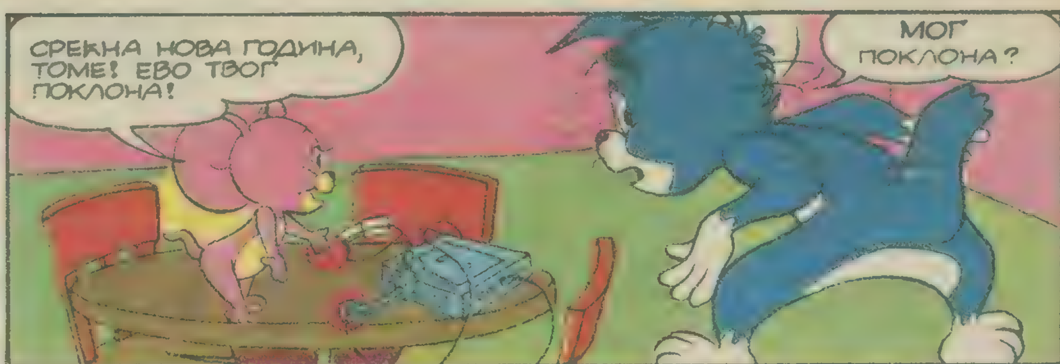
СРЕЋНА НОВА ГОДИНА, ТОМЕ! ЕВО ТВОГ ПОКЛОНА!
МОГ ПОКЛОНА?

ТО СЕ ЗОВЕ ВОКМЕН И ВРЛО ЈЕ МОДЕРАН!
А ЗА ШТА СЛУЖИ?

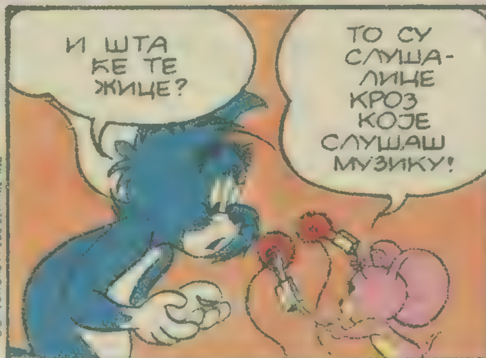
И ШТА ЋЕ ТЕ ЖИЦЕ?
ТО СУ СЛУШАЛИЦЕ КРОЗ КОЈЕ СЛУШАШ МУЗИКУ!

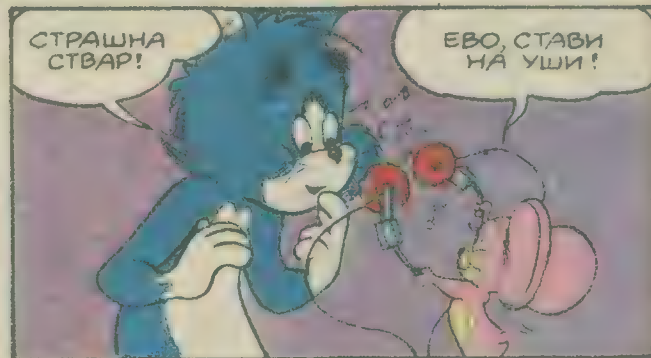
СТРАШНА СТВАР!
ЕВО, СТАВИ НА УШИ!

МРВИЦЕ, ДАЈ БРЗО ТУ КАСЕТУ!
ТРА-ЛА-ЛА!

А САД НОВИ ХИТ: „МАЧЈИ МАРШ"!

ТОМЕ?
ТОМЕ?
ЛУДА СТВАР... ЈЕ'Н-ДВА-ТРИ! ДВА-ДВА-ТРИ!
186

PEZ
ČEŠNJA

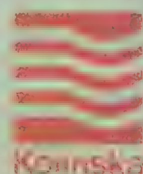
Kolinska

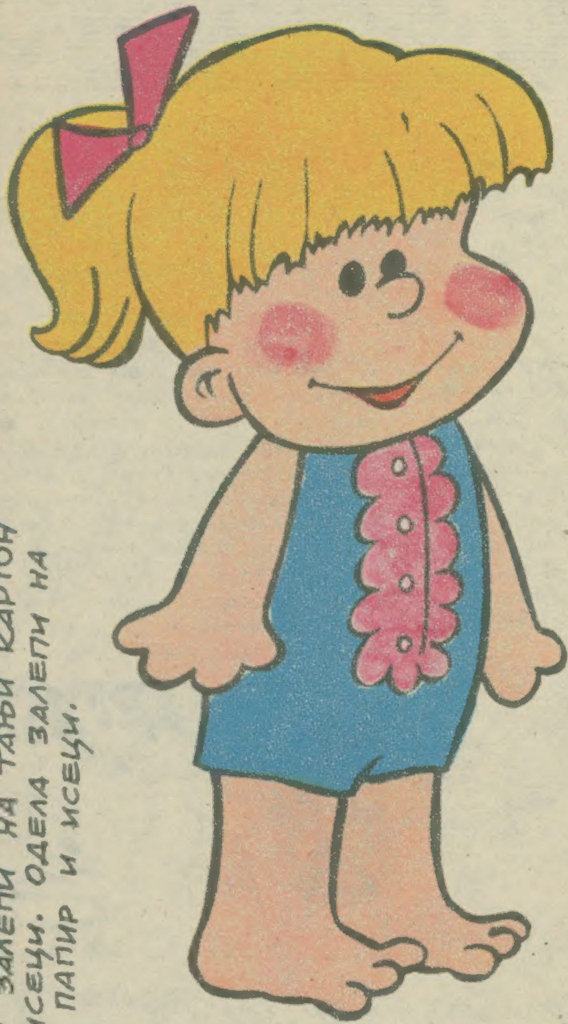

МАЈУ ЗАЛЕПИ НА ТАЊИ КАРТОН И ИСЕЦИ. ОДЕЛА ЗАЛЕПИ НА ПАПИР И ИСЕЦИ.

ХАЉИНА ЗА СВЕЧАНИ ДЕФИЛЕ

ГИМНАСТИЧКИ ТРИКО

ШЕШИР ПРОТИВ СУНЧАНИЦЕ

ПРОСЕЦИ ПО ЦРТИЦАМА

ТРЕНЕРКА ЗА ЗАГРЕВАЊЕ

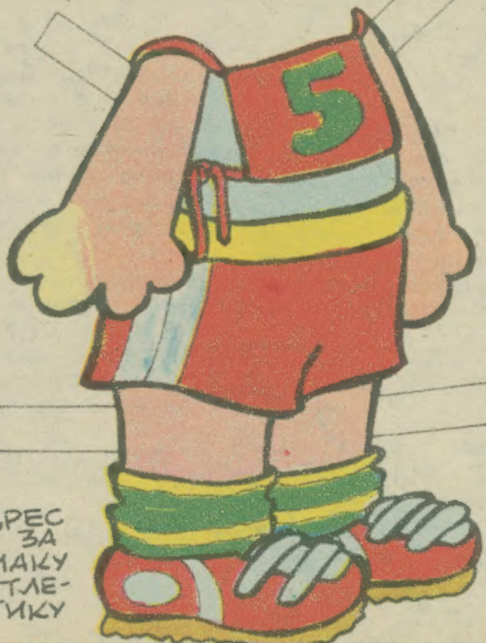

ДРЕС ЗА ЛАКУ АТЛЕТИКУ

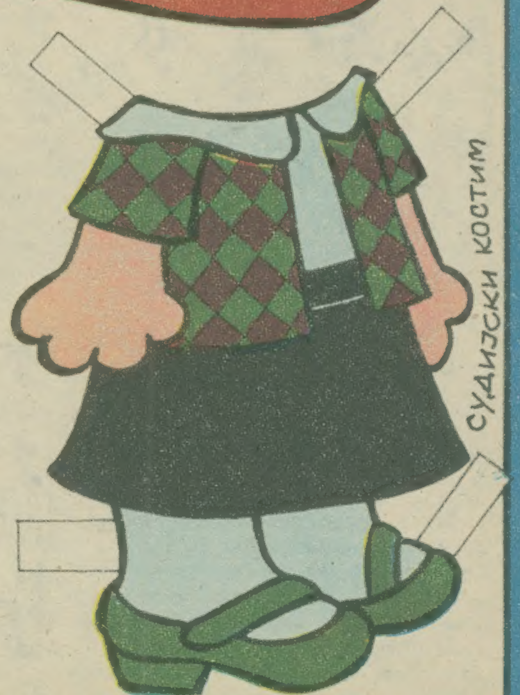

СУДИЈСКИ КОСТИМ

Biljana Zhar 'Popović' 84

ХИЉАДУГОДИШЊАЦИ

Први пут ти се јављам и волела бих да знам које дрво најдуже живи на свету и где расте. Читала сам негде да су секвоје веома дуговечне, али не знам колико то дуго могу да живе.

ДУШАНКА КАЗЛОВАЧКИ
ученица II разреда
ОШ „Соња Маринковић"
23000 Зрењанин

Најстарије дрво које и данас расте није секвоја већ један амерички бор који расте на надморској висини од 398 метара на североисточном обронку Вилеровог врха у источној Невади (САД). Испитивањем је установљено да старост овог стабла износи око 4900 година. Стручњаци сматрају да ова врста бора може да живи и по шест хиљада година. Веома дуговечне, мада не толико као овај амерички бор су и секвоје које могу да доживе старост и од по три до четири хиљаде година.

НЕОДОЉИВЕ НАКАЗЕ

Недавно сам на телевизији гледала како се снима емисија „Мапет шоу". Желела бих знати од чега су направљене те лутке и како се покрећу. Посаветуј ме и како бих сама могла направити једну такву неодољиву „наказицу".

ЉИЉАНА ШПИРАНЕЦ
42000 Вараждин

Лутке за ову познату телевизијску серију направљене су од сунђера, филца, вештачког крзна, канапа, разних синтетичких влакана, а испуњене су нарочитом врстом пене. Такве лутке сама ћеш најлакше израдити од филца или танког сунђера који може да се купи у нашим радњама, а лако се боји и лепи, на пример „тигар" лепком. За пуњење лутки могу да ти послуже и старе поцепане најлон чарапе. Само пази, обавезно остави отвор на глави да би могла да се завуче рука. Ево како је рецимо „тата" Мапетоваца, Џим Хенсон, направио свог жапца Краку: тело је искројио од старог зеленог капута своје мајке, а очи је направио од преполовљених пинг-понг лоптица. На примеру жапца објаснићемо ти и како ове лутке раде: „тата" Хенсон се подвуче испод сцене, у Кракино лице протури своју десну руку и завуче је у његову њушку. Када се палац и остали прсти споје, жабац затвара уста, а када се раздвоје отвара их. Истовремено Хенсон левом руком покреће штапиће који опет покрећу удове. Али, великим Мапетовцима као што је Медоња, на пример, живот не може да удахне један луткар већ су зато потребна двојица.

КОЖНА ЧАРАПА

Замолио бих те да ми кажеш нешто више о мокасинама. Зашто кажу да су то „индијанске ципеле"?

ЧИТАЛАЦ
16000 Лесковац

Још у давна времена, много пре доласка Европљана на овај континент, Индијанци су, кад би убили јелена или неку другу животињу, свлачили кожу са потколенице и још топлу навлачили је на босу ногу до изнад глежњева. Предњи део су подвртали и ушивали, а такве кожне чарапе држали су на нози све док се не осуше и не обликују. Мокасине су после носили и по неколико месеци. Када су се први трапери сусрели са Индијанцима, преузели су од њих овај начин израде обуће. Индијанци су своје мокасине украшавали бодљама бодљикавог прасета, све док им бели трговци нису донели разнобојне перле.

Као што видиш, мокасине су обућа северноамеричких Индијанаца, па онда оне и јесу „индијанске ципеле". И сама реч потиче од такозване алгонкинске породице језика, то јест из велике породице језика Индијанаца Северне Америке.

Мокасине наравно данас сасвим другачије изгледају, а носе их сви, понајмање Индијанци. Сад више није важна боја коже онога ко их носи већ врста коже од које се праве.

ПЛАНЕТА МАЈМУНА

Из недеље у недељу пратиле смо ТВ-серију „Планета мајмуна" и дивиле се главним јунацима Питу, Алену и Гејлену. Још смо под утиском шта су њих тројица, али и остали јунаци доживљавали, па бисмо желеле да сазнамо нешто више и о самој серији и о главним јунацима.

ИРМА и ДИЈАНА БЕРКОВИЋ
Подглавица 6
75280 Кладањ

Вас две, а верујемо и остали наши читаоци који су се одушевљавали ТВ-серијом „Планета мајмуна", баш имате среће. На телевизији сте гледали, а сада ћете од

1702. броја „Забавника" имати прилику да читате о новим доживљајима са „Планете мајмуна". Биће стрипова, а и рубрика.

Филм „Планета мајмуна" снимљен је још 1967. године према роману Пјера Була и доживео је такав незапамћени успех да је амерички ТВ-центар CBS одлучио да сними истоимену серију већ следеће године. Серија је снимана у студију „Твентис сенчери фокс" у Холивуду у режији Артура Џејкобса.

Једини глумац који се појављује и на филму и на телевизији јесте Роди МекДауел (Гејлен у ТВ-серији), али о њему и о још неким глумцима читаћете у следећим бројевима „Забавника".

УТОРАК И ПЕТАК

Одувек сам се бавио спортом, редовно радио гимнастику, а сад хоћу да се „бацим" на боди-билдинг. Нешто сам већ начуо и прочитао о томе, а ти ми само реци где се у Београду налази неки такав клуб јер на јесен долазим на студије. Уз пут ми кажи и којим данима у недељи су излазили ваши бројеви од 13 до 54 (у питању је оклада).

ВЕРНИ ЧИТАЛАЦ
36101 Краљево

У Београду има више боди-билдинг клубова, а пошто не знамо где ћеш становати дајемо ти адресу једног у центру града. То је Спортско-рекреативни центар „Ташмајдан", Георги Димитрова бр. 26. Клуб ради сваког дана по подне, осим суботе и недеље.

Сви предратни бројеви „Политикиног забавника" значи и они од 13 до 54, излазили су двапут недељно – уторком и петком.

ПТИЦА У ПАУКОВОЈ МРЕЖИ

Дуго ми је у соби на таваници стајала једна паукова мрежа. Посматрао сам паука како је плете, како лови инсекте, и било ми је жао када га је једног дана заувек уклонила четка вредне домаћице. Овај мој сироти љубимац је био сићушан и танак, али бих волео да ми одговориш који је највећи његов сродник на свету?

САША МАТИЋ
Зелена Пијаца 3
15350 Богатић

Највећи сродник твог „сиротана" живи далеко у северном делу Јужне Америке, а зове се птицојед (Teraphosa lebiondi). Добио је име по томе што у своју мрежу

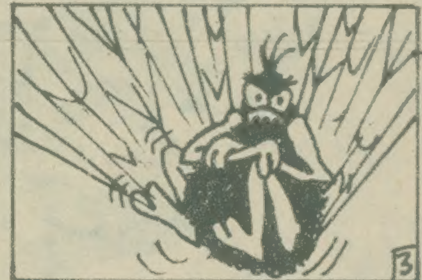

може да ухвати неку мању птицу и наравно после је у сласт поједе. Један мужјак птицоједа са распоном ногу од 25 центиметара ухваћен је још априла 1925. године: имао је тело дугачко 9 центиметара, а био је тежак готово 60 грама. Најтежи паук који је икада ухваћен била је једна тарантула из Бразила. Њена дужина износила је 241 милиметар а тежина чак 85 грама.

ТРИ МРЉЕ

Молила бих те да ме посаветујеш како да са џемпера уклоним три мрље од јаког лепка. Не-

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Драгана Бјелић, Ћупријска 17, 74000 Добој – има 14 година, воли све што воле млади; језик дописивања српскохрватски и енглески.

Miodrag Stojkov, Com. Cenei na 294, cod 1944 jud. Timis, Romania – има 14 година и ученик је IX разреда српске гимназије у Темишвару, жели да се дописује са младима и размењује марке.

Сања Каповић, Славише Вајнера Чиче 50, 71350 Соколац – има 14 година, сакупља марке, значке, салвете, лутке, оловке и марамице; воли музику.

Снежана Јаковљевић, Симе Тепића 31, 34000 Крагујевац – има 15 година, воли диско значке, салвете, постере, марке; навија за Црвену звезду.

Кармела Кризманић, Виктора Бубња 27, 56000 Винковци – има 15 година, воили диско музику и дописивање.

Валентина Митевска, Скопски пат бр. 9, 91400 Титов Велес – има 18 година, воли спорт и музику, сакупља постере и писма.

Нузхета Смрико, ЈНА 14, 72000 Зеница – има 16 година, сакупља грамофонске плоче и разгледнице.

Марија Курко, Пролетерска 197/6, 19250 Мајданпек – има 14 година и волела би да стекне нове другове и другарице.

Сања Жупан, Првомајска 346, 72000 Зеница – има 18 година, сакупља значке, марке и разгледнице парова.

остик sk-36. Покушала сам са неким средством за чишћење које сам купила у самоуслузи, али без успеха.

ЗОРИЦА
14224 Лајковац

Најбоље би било да џемпер однесеш у радњу за хемијско чишћење где ће ти посебним хемикалијама, које ти не можеш да набавиш, скинути мрље. Ако ипак желиш сама да их уклониш, онда их истрљај бензином, али пошто је он испарљив и лако запаљив најбоље је да џемпер чистиш на балкону или у дворишту.

ПРВО ПОТВРДА

Неко хоће да буде лекар, неко пекар, неко апотекар, а ја стручњак за криминалистику. Само, невоља је у томе што не знам тачно где се таква школа налази и какви су услови уписа, ако уопште примају девојчице. У ствари, негде сам чула да у Земуну постоји нека школа, али не знам да ли је то тачно.

ЈОВАНКА
21000 Футог

Школа за криминалистику не постоји, а та за коју си чула да се налази у Земуну је Виша школа унутрашњих послова (Цара Душана 196). Ту се уче различити струч-

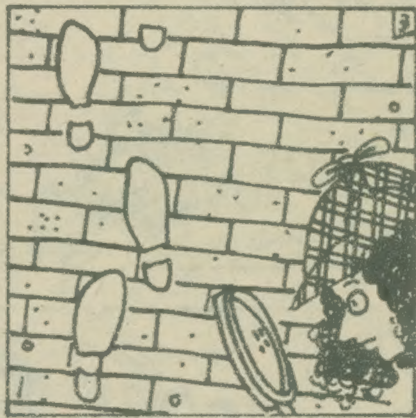

ни предмети, па и они из области криминалистике као што су методика и тактика. По завршеној школи студенти постају правници и оспособљени су за различите послове у Органима унутрашњих послова, што значи и за оне из области криминалистике.

Школа уписује и девојчице и дечаке, без разлике, и то после завршеног било којег смера четвртог степена усмереног образовања. Поред доброг успеха кандидати морају да се распитају да ли у њиховом граду или општини у Органима унутрашњих послова постоји потреба за таквим радницима и да о томе приложе потврду. Исто тако, сви будући студенти морају да прођу кроз посебан лекарски преглед.

МИШЉЕЊЕ ЈЕДНОГ КЛИНЦА

Моја велика мука је одлазак код зубара. Ужасно се бојим бола и чим га осетим почињем да се трзам. Због тог трзања ме је прошли пут докторка избацила из ординације. Наиме, ја сам тако поскочила на столици да је игла испала из апарата и посекла докторку. Пошто су ми готово сви зуби покварени, а ја никако да скупим храброст и поново седнем на столицу, питала сам да ли је могуће поправљати зубе уз анестезију. Одговорили су ми потврдно, али су рекли да се у те сврхе инјекције не „арче" јер су врло скупе и купују се за девизе. Шта да радим и како да поправим зубе због чијег сам изгледа иначе врло несрећна?

ЛАНА,
Београд

Страх од бола је нешто што је својствено нашој, људској врсти. Како га ко превазилази, особено је за сваког појединца. Што се тебе тиче, ти си од страха направила болест. Нормално је да се човек тргне кад га заболи, али је исто тако нормално и да се зубар тргне када се посече јер и њега – заболи. Код зубара долазе и други људи који се плаше али се зубари због тога не секу и знају да је то бол који може да се издржи. Покушај да процениш шта је за тебе боље и важније, да негујеш свој страх или да негујеш зубе који су украс сваког човека. Уз то, немој да заборавиш да је и вађење болно, а ако зубе потпуно запустиш, другог лека нема. Вештачки зуби јесу спас, али у твојим годинама не гарантују здраву исхрану: њима ћеш теже жвакати, више оптерећивати желудац, а тиме довести у опасност и друге органе. Мислимо да нећемо погрешити ако ти пренесемо речи једног малишана: „Када ме боли зуб и кад одем код зубара, ја знам да ме сада боли и да ме више никада у животу неће болети кад га поправим. Ја само зажмурим и мислим на то". Ово звучи логично, зар не?

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА"
Драган Марковић

Руководилац ООУР издања за младе „Политикин забавник"
Раде Шошкић (в.д.)

Главни и одговорни уредник
Владе Булатовић Виб (в.д.)

Издавачки савет

Владимир Антић, Добривоје Арсић, Ариф Бозаџи, др Радослав Ђокић, (заменик председника), др Радомир Живестић, Зорица Ивановић, Љубисав Лилић, Каћа Милетић, Бранислава Митровић, Мирјана Моравчевић, Раденко Павловић, Ружица Петровић, Радомир Ристић, Снежана Стаменковић, Јелисавета Сурућић (председник), Зорица Ћеран, Светлана Шухартовић. Чланови савета из редакције: Данко Полић, Светлана Ивановић, Вера Смиљанић, Раде Шошкић.

Редакција:
Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојовић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић (ликовно-графички уредник), Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Неваjдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Вера Смиљанић (уредник), Весна Софреновић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

Секретаријат:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА" – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК", Македонска 29, 11001 Београд, Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/I, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 40,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 440,00 динара, полугодишња 880,00 динара, годишња 1.760,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 880,00 динара, полугодишња 1.760,00 динара, годишња 3.520,00 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика" ООУР „Продаја" – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ
ГОДИШЊА:

САД	$	29.–
СР НЕМАЧКА	ДМ	76.–
ШВЕДСКА	Шкр.	225.–
ФРАНЦУСКА	Ффр.	231.–
ШВАЈЦАРСКА	Шфр.	61.–

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика" код „ИНВЕСТ БАНКЕ" – Београд, на рачун број 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

WALT DISNEY
МИКИ

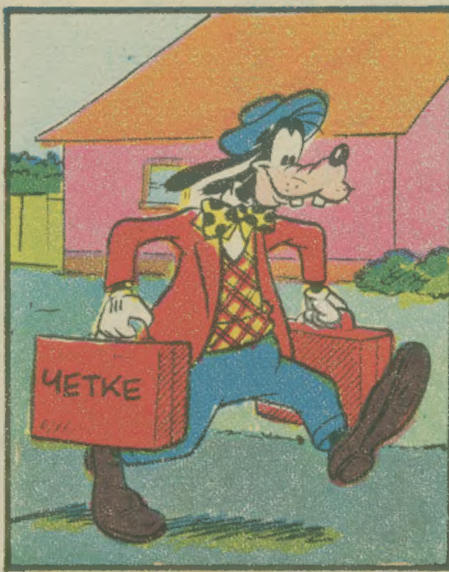
ЧЕТКЕ

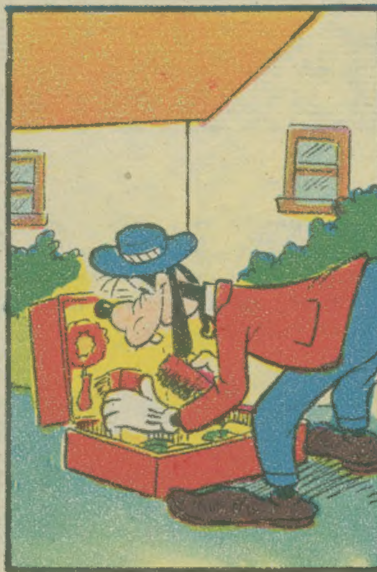

ЧЕТКЕ

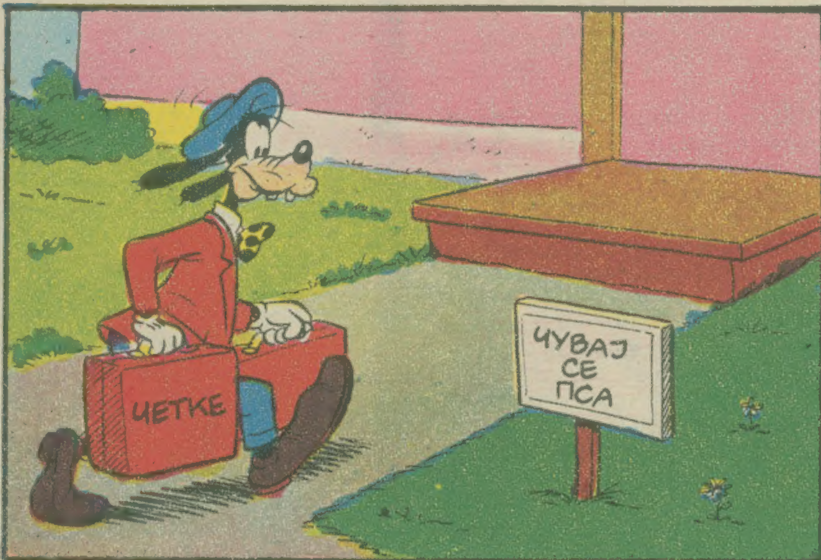
ЧУВАЈ СЕ ПСА
ЧЕТКЕ

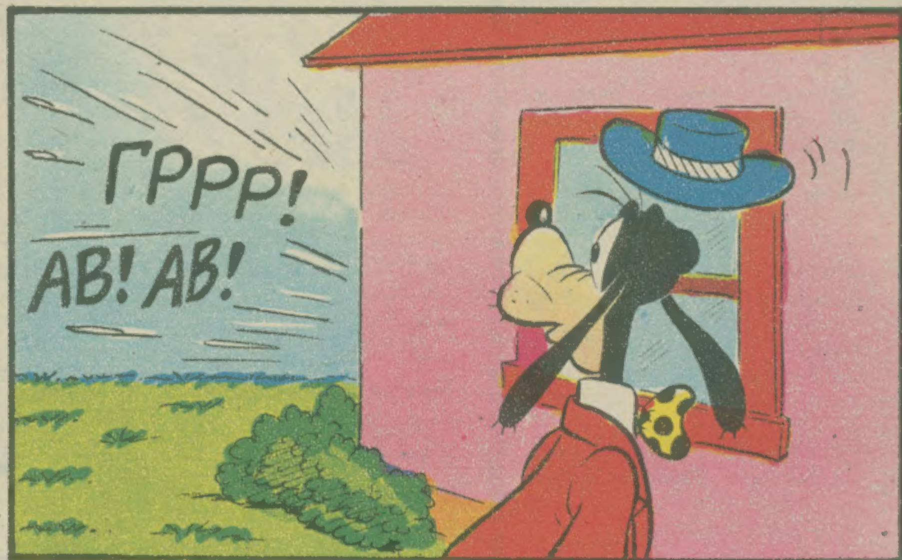
ГРРР!
АВ! АВ!

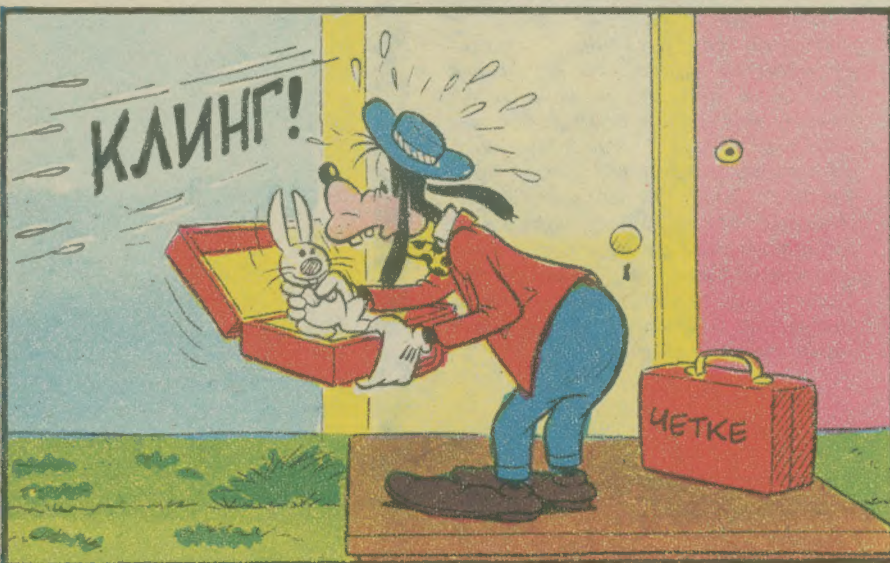
КЛИНГ!
ЧЕТКЕ

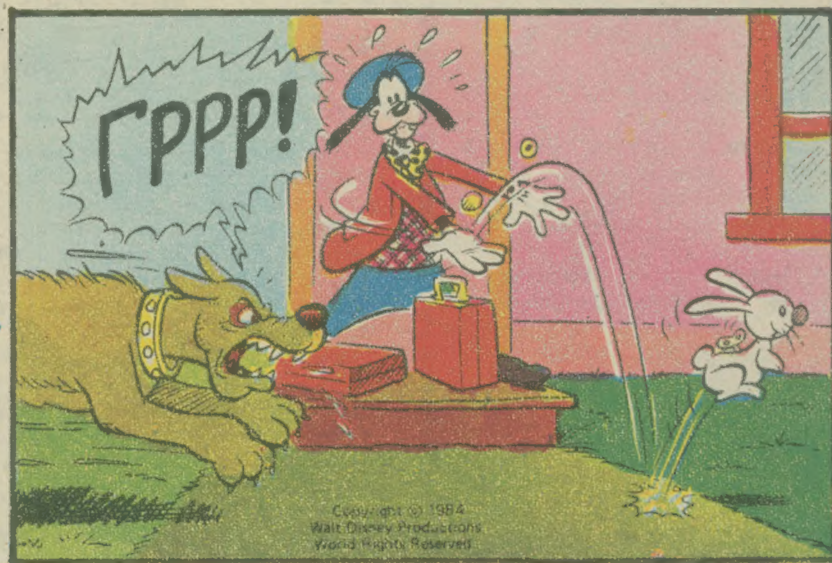
ГРРР!
Copyright © 1984
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

АВ! АВ! АВ!
Distributed by King Features Syndicate

ДИНГ
-ДОНГ!
ЧЕТКЕ
2-12